

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље Уређивачству Полицијског Гласника или дотичним окружним и срећним властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијима годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, на предлог Председника Министарског Савета и заступника Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Јовану Богдановићу, вршиоцу дужности писара среза студеничког, у рангу писара начелства друге класе, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

да се Миливоју Белмарковићу, писару треће класе Управе вароши Београда уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 25 маја 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 4. маја ове године Бр. 3798, које гласи:

да се Радован Николић, бив. учитељ школе милутовачке у срезу трстеничком, родом из села Метеха у Турској и поданик исте државе по својој молби прими у српско поданство, заједно са женом Лепосавом и синовима: Тодором и Твртком, изузетно од §. 44. грађанског закона, као дојакошњи српски заштитеник.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12 маја 1904 год., у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

Поводом појављенога спора између једнога првостепеног суда и окружног начелства о разумевању §. §. 15. и 16. полицијске уредбе замолио сам г. Министра правде, да то питање изнесе пред општу седницу Касационог Суда ради начелне расправе. Питање је овако гласило:

»Да ли је првостепени суд надлежан, да по жалбама против пресуда или решења општинских или полицијских власти, донетих по иступним делима, оснажава, ништи или преиначава те одлуке општин-

ских или полицијских власти, па било да су донете по иступним делима, кажњивим по III-ој глави крив. законика било да су донете по кривичном закону и по ком специјалном закону, било само по специјалном закону као што је н. пр. Закон о уређењу санитарске струке и чувању народног здравља, уредба о механима и т. д.«

Према томе питању Касациони Суд је у својој општој седници од 24. априла Бр. 3366 донео овакву одлуку:

1. Да је првостепени суд, по изјављеној жалби интересованог лица, надлежан само да разматра, оснажава, уништава и преиначава пресуде и решења општинских и полицијских власти изречених по иступним делима из III части казненог законика;

2. Да првостепени суд није надлежан да разматра, оснажава, уништава и преиначава пресуде и решења општинских и полицијских власти изречених по иступним делима по специјалним законима, него су за ову радњу надлежне оне административне власти, којима је тај посао поверен по истим законима; и

3. Односно пресуда и решења општинских и полицијских власти изречених по иступним делима по казненом закону и по ком специјалном закону, није надлежан првостепени суд за разматрање, оснажавање, уништавање и преиначавање њихово, него оне административне власти, које су за тај рад по овим специјалним законима позване према правном начелу, да је специјалан закон претежнији од општег, кад су они у сукобу.

Саопштавајући ову одлуку Касационог суда начелству — управи — препоручујем му — јој — да се по њој од сада управља.

ПБр. 13685.

14. маја 1904. год.
у Београду.

Председник
Министарског Савета,
Заступник
министра унутрашњих дела,
генерал

С. Грујић с. р.

САВРЕМЕНА ПОЛИЦИЈА

Још одавно, управ са развијем савремене криминалне антропологије, која је у последњој четврти прошлог века створила читаву револуцију у научном свету својим појмовима о злочинцу, злочину и његовим узроцима, осетила се потреба за озбиљном реформом полиције, као установе, која има врло великог утицаја на растење и опадање криминалитета.

На конгресу интернационалног савеза за кривично право, одржаног у Лици месеца августа 1895 год. поред осталих, донет је и овај закључак:

Да би криминални органи што боље одговорали својим дужностима желети је да, поред текстова кривичног закона, буду што боље и темељније упознати са главним узроцима злочина, особеностима злочиначког света и најпрактичнијим начинима за истраживање злочинаца и примену казне.

У место простих извршилаца закона и најобичнијих представника грубе силе, нова криминалогија захтевала је и захтева: да полицијски органи буду људи од идеје и иницијативе, који ће се старати да изналазе узроке злочина и средства за њихово сузбијање.

Беч је био први који се, одмах по свршетку конгреса, одазвао његовој жељи стварањем криминалистичког курса за ученике права. Бечу је убрзо следовао Лион са Лагасаном на челу, па и Рим са професором Салватором Отолењем, који је у обим својих судско-медицинских предавања на универзитету у Риму, унео и нарочити одељак о полицији и њеним дужностима са гледишта савремене криминалне науке.

Ну, Отолењи се није само на овом заставио.

Налазећи за потребно, да своје теоријско предавање пренесе и на практични терен, а полазећи са гледишта да сваки орган сигурности мора, пре свега, темељно знати све оно што се односи на злочине и злочинце, Отолењи је јуна месеца 1902 год. у споразуму са тадашњим министром унутрашњих дела основао нарочити практично-теоријски курс за све полицијске органе у престоници Италије.

Поред специјалног изучавања антропологије и психологије, и практичног примењивања научних закључака из области ових двеју наука на судску и административну полицију, на овом курсу полицијски органи још су се детаљно упознавали са *соматолошким, антропометријским и дескриптивним описом*.

После очигледног успеха, који је овим предавањима постигнут, надлежни фактори сматрали су за потребно да при министарству унутрашњих дела установе сталну школу за све почетнике у полицији. Прва обавезна предавања држана су од 1 априла до 31 јуна прошле год. и на њима су изучавана ова питања:

1. О општој идентификацији.

Предавања која су се односила на ово питање, имала су за циљ да слушаоце упознају са свима могућим врстама описа, а то су ови:

а, *Опис соматолошки*, који се састоји у означању етничког, асиметричког, урођеног и уопште ненормалног типа.

У обим овог описа улазе и тако зване *живе слике* (portraits perlés) које су врло корисне за телеграфску службу описа, као и сва дескриптивна и дактилоскопска обавештења,

б, *Опис фотографски*, који се састоји у примени фотографије за идентификацију и трагање, и познавању техничког дела судске фотографије;

в, *Опис антропометријски*, који се састоји у изучавању *бертилонажа*;

г, *Опис органски*, који се састоји у означању начина хода, говора, особине рукописа, осетљивости и органских функција у опште;

д, *Опис психички*, који обухвата интелигенцију, вољу, осећаје, моралну свест, темперамент и карактер, и најзад

ђ, *Општи опис*: биографија индивидуе, њено место рођења, моћ наслеђа, наклоност раду, породици, пороцима, затим њене болести, склоности и т. д.

2. О специјалној идентификацији, која је обухватала:

а, *Разликовање и изучавање описних класа злочинаца, а нарочито изучавање душевно болесних;*

б, *Разликовање и изучавање злочинаца према њиховој природи и врстама злочина, и*

в, *Практичну примену закона о јавној сигурности.*

3. О месту злочина.

У обим ових предавања улазило је детаљно изучавање:

а, *Доказа*, односно пута и начина да се они открију и прибаве, и

б, *Трагова*, како за злочине против личности тако и за злочине против имаовине.

4. О истраживању злочинца у ова три случаја:

а, *Кад су познати;*

б, *Кад су за собом оставили трагове, и*

в, *Кад су сасвим неизнати, и најзад.*

5. О раду и организацији службе сигурности:

Одељак овај односио се на уређење архиве, класификарање картона, састав-

љање криминалних календара, криминалне географије и т. д.

Поред чисто теоријске стране ових предавања којима је руководио сам *Отолењи*, она су се још одликовала и својом практичном применом коју је изводио *Д-р Гаст*, комесар полиције у Риму.

Овим практичним вежбањима нарочито се тежило да се слушаоци што боље упознају са системом Бертилоновим који допушта, као што је познато, да се најлакше уоче сви карактерни знаци једног злочинца, што је од неочењене користи за његово истраживање.

Не мања пажња обрађена је и на *дескриптивни* (описни) опис, за чију су практичну употребу била удешена нарочита телеграфска тражења у групи од неколико хиљада фотографија. Добивени резултати испали су на опште задовољство.

Поред свега изложеног, школа је располагала и са једним лабораторијумом, у коме су се налазили сви могући инструменти за мерење физичких и психичких функција, даље велики број фотографских апарата, микроскопа и т. д.

* * *

Захваљују *Отолењи-у*, и у самој полицијској администрацији учињен је знатан напредак.

Напредак овај састојао се у установљењу нарочите, тако зване *биографске карте*, која допуњује акта сваког окривљеног.

Карта ова, истина, била је у употреби и пре *Отолењи-а*, али без икаквог научног и са врло мало корисног циља. Да би се постигло и једно и друго, било је потребно израдити је и допунити у духу савремено криминалне науке, а ово је урадио сам *Отолењи*.

Нова *биографска карта*, која у целој Италији важи од 1. јануара 1904 год., састављена је из ових рубрика:

а, *Општег дела*, у коме су подаци о фамилији, настави и економским приликама оптуженог;

б, *антропометријског опис*, који је изведен по систему Бертилоновом;

в, *Особених знакова*: младежи, посеко-тине, брадавице, тетовирани знаци, важније опомене и т. д.

г, *Дескриптивног опис*, удешеног по систему Бертолоновом за *живе слике*.

Ова рубрика обухвата само најкарактерније знаке оптуженог, то јест оне који нису изложени променама а могу се лако уочити, као што су н. пр. означања о неопично великом носу, уху, кривим устима, осуство руке, ноге и т. д.

д, *Психичких особина*, које обухватају, по нарочитом реду, најглавније манифестације психичке личности оптуженог, почињући од интелигенције па до воље и морала,

ђ, *Биографских података*, из којих треба да се види: *фамилија и њене особине*, (душевно стање, економске прилике, моралитет), *детинство, младост, свг важније промене у животу*, даље *болести*: физичке, нервне и т. д.

Нарочита рубрика резервисана за раније осуде које се бележе по хронолош-ком реду, и

е, *Место за фотографију и отиске артију* (опет по систему Бертилоновом).

Излишно је, мислимо, истицати сву корисност података које садржи једна оваква карта, а још мање осећамо потребу да нарочито наглашujemo вредност *Отолењијеве* реформе полиције. Њу је — ову вредност — признала и сама италијанска влада тиме што је ове реформе одмах прихватила и званично усвојила. После овога *Отолењи* се, по тврђењу д-ра Едмонда Локарда може с пуним правом поносити што је, за рачун науке, освојио један од најважнијих административних терена.

* * *

Једновремено са *Отолењијем*, и професор *Ничефоро* у Лозани отпочео је држати нарочита предавања о криминалној и научној полицији. Програм ових његових предавања може се, у главном, поделити на ова три дела:

Узроци криминалитета.

Узроци ови по *Ничефору* тројаки су: *географски, социјални и индивидуални*.

Изучавање првих предмет је социогеографије и почива на познатом факту: да се физио-психолошке манифестације, које су у вези са физичким или душевним надражајем индивидуе, увећавају са топлотом и смањују са опадањем температуре.

Убиства, разбојништва, самоубиства, злочини против обичаја, повреде дисциплине, велики политички догађаји, — све то подлежи осцилацијама термометра и барометра.

У кратко, овај први део *Ничефоровог* програма обухвата:

а, Упоређење криминалне статистике земаља топлих са оном земаља хладних;

б, Упоређење криминалитета између топлијих предела једне исте земље

в, Упоређење криминалне активности код становника исте расе и земље али у разним зонама температуре;

г, Упоређење криминалне статистике у једној истој зони и раси за време зиме и лета.

д, Упоређење осцилација температуре у току неколико узастопних година са осцилацијама криминалитета у истом времену.

При изучавању социјалних узрока криминалитета, обрађена је нарочита пажња на однос, који постоји између овога и земљорадничке производње, цене животних намирница, индустрије, радничке наднице и трговачког покрета.

Што се тиче индивидуалних узрока, — *Ничефоро* их посматра и изучава са ова два гледишта:

а, *органског*, које се састоји у испитивању општег стања здравља злочинчевог, његовог органског развоја, органских карактера лубање, лица и свију тако званих *знакова дегенерације* и

б, *психолошког*, које обухвата изучавање осетљивости, активности, интелигенције, свести и осећаја.

2. Спречавање злочина.

Предавања ова обухватила су:

а, *Мере превентивне*.

б, *Средства за поправку*.

и претња (132), увреда (122), насиље и претња према чиновницима (117), нарушавање кућног мира (110). Сви ти преступи надмашавају месечни просек од 100, а у неколико и врло јако. Равномерно пењући се достижу врхунац у августу, за тим настаје брзо опадање до најниже тачке у децембру или јануару. Месеци од новембра до априла остају без изузетка испод просечности. Сличност свих тих линија међу собом, тако јако пада у очи, да смо приморани узети и сличне узроке, ма да је правно карактерисање тих преступа сасвим различно због различности повређених правних добара. А свима је заједнички начин учина — сурово насиље.

Растење и опадање показују исти ток као и кретање просечне температуре. Због тога би можда био сасвим искључен уплив спољне топлоте као узрок тих преступа, али ја бих пре веровао у посредно деловање растења температуре. Оно олакшава у лето саобраћај у спољном свету, умножава и увећава друштвене површине трења. Тиме расте и *опајност од сукоба*. Према умноженим приходима стоје смањени издатци. У лето не оскудевају ни прилике за новчане издатке. Освећење какве нове заставе, какве задруге, каквог споменика празници оснивања, рођен-дани и имендани, уношење жетве, — све се то тада више слави, свака од тих светковина доноси собом *аретерисање у шијењу*, опасност која је и без тога врло близу због летње врућине. Какав значај има пијење за поменути преступе, доцније ћемо морати још више објаснити. Овде може бити довољно поменути само ту тесну везу између растења сурових преступа и летњих светковина.

Сасвим другу слику показују *преступи против својине*; изузетак чине само кварења старари. Они су у њиховом постанку сродни телесним повредама, и по томе показују сличан ток као и ове и ако се разлике између лета и зиме мање виде.

На против *крађе и преваре* у месецима од марта и септембра не достижу никад просечну дневну средину од 100. Али од тада настаје брзо растење њихове учестаности, која траје целе зиме. За разјашњење тога појава има много мање тешкоћа него код моралних преступа.

Почетком пролећа умножавају се прилике за рад, а у исто време смањују се издатци за огрев, осветљење и топло одело, а у неколико сасвим опадају. Управо настаје могућност сасвим се ослободити оних потреба за време, које се морају задовољити у хладно доба године. Невоља зимска је прошла, ко неће да ради, а међу таквима их има који зими пожеље туђу својину, он продужи као скитница, и тиме га бар нестаје из државне криминалне статистике.

Опасност по сигурност својине почиње тек опет у зиму. Известан значај има при томе и та невољна околност за крађе упадом што су ноћи мрачне. Али се у томе не сме тражити главни разлог за растење тих преступа; то довољно доказује и тај факат, што су разлике између лета и зиме код простих крађа веће него код опасних. Са бригом за свакидашњи хлеб са оскудицом коју глад и хладноћа доносе невољ-

нима, смањује се и *отпор расположењу* да се краде.

Тесна веза између *привредне невоље* и нечасности може се овде само поменути. Али нећу да пропустим да нагласим како би и статистика могла допринети решењу тога питања: да ли и колико растење крађа зими стоји у вези са привредним положајем. Ако је спољна невоља доиста узрок, онда би жене и деца, који од ње највише пате, морали показивати и највеће разлике за време разних годишњих доба. —

Тако би се до сад неки набрајани преступи могли изоставити. Убиство, смртни удар, противправно одузимање слободе, пљачка и други такви јесу сувише ретки преступи; деловање случајности у време учина преступа може тиме дати врло лако лажну слику.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

по
Јозефу ван-Хану

Д-р Шосинен испитивао је брижљиво напредак криминалитета у Француској у својој студији. „*О криминалној статистици Француске са гледишта судско-медицинског*“ (Лијон 1884), у којој потпуно дели мишљење свога учитеља Лагасања у питању криминалне етијологије. Међу многобројним узроцима злочина, и он помиње економске факторе, а нарочито утицај земљорадње и индустрије.

Д-р Хенри Кутањ занимао се специјалним питањем: *о утицају професије на криминалитет*. Резултате својих истраживања у овом правцу изнео је на конгресима у Паризу и Бриселу, а то би, без сумње, учинио и на конгресу у Женеви да га прерана смрт није отргла науци. И ово питање, међутим, у тесној је вези са проблемом економским. Поред осталих, њиме — овим питањем — занимали су се још и Тард, Гарофало, Морисон, Кетле и Етинген. Њихови закључци своде се, у главном, на то: да професија има великог утицаја на криминалитет.

Дело Хенри-а Масене: „*Неколико социјалних узрока злочина*“ (Лијон 1893) продире у срце нашег питања.

У уводу овог дела, писац излаже факторе који одређују радњу човечију уопште, па према томе и криминалитет. Међу овим факторима разликују се елементи реда бијолошког, физичког и социјолошког. Потпуно сагласан са теоријом свога узитеља Лагасања, Масене одриче објашњење злочина помоћу прве две категорије фактора, пошто и они сами, по њему, зависе од утицаја средине.

Сложеност социјалних фактора отежава увелико њихову рационалну квалификацију, па ипак је Масене покушао да их класифицира овим редом:

1. Фактори интелектуални: философија, религија и сугестија.

2. Фактори естетичког реда: уметност и литература.

3. Фактори индустријског (економског) реда: беда, целибат, алкохолизам, васпитање и морална средина, и

4. Утицаји моралног реда: казна.

Трећа категорија фактора, по мишљењу писца, најглавнија је у криминалној етијологији; сви остали елементи потчињени су економским утицајима.

У једном прегледу Француског криминалитета у времену од 1826—1889 год. Масене констатује један паралелизам између цене жита и злочина против имовине.

Пошто је, на овај начин, доказао директан однос између услова економских и преступа против својине, писац приступа испиту индиректних последица беде на злочин. Те последице, пак, јављају се у целибату и алкохолизму.

Од 100 злочина против личности, њих 53 долазе на нежењене, 38 на жењене а 9 на удовице; од 100 злочина против својине, на нежењене долази опет 53, на жењене 43 а на удовице 4. Максимум криминалитета пада у доба између 30—40 год., што ће рећи у времену до кога већина људи ступају у брак, и после кога већина остају нежењени. Писац још подсећа да нежењени, по Лагасању, дају највећи број самоубица, лудака и атентатора сваке врсте. Утицај целибата на злочин, дакле, неоспоран је.

Исто је овако и са алкохолизмом. Си-ромашан радник пије да би боље радио, да би се утешио и да би, најзад, заборавио на своје муке и невоље. Једном навикнут на пиће, подлећи ће врло лако злочину или душевном обољењу.

Из свега изложеног излази, да Масене сматра злочин као један појав пре свега социјолошки. Беда, по њему, проузрокује највећи број злочина.

Међу француским антрополозима који су одмах прихватили и енергично потпомогли теорију друштвене средине долазе, на првом месту, Мануврије, Бруардел, Тоиннар и Летурно. Нарочито помена заслужује Д-р Мануврије који је, као што смо већ поменули, урнисао Ломброза и његовог урођеног злочинца, а атакисму задао смртни удар на конгресу у Паризу. Злочин, по њему, *социјолошки је материјал а злочинац социјолошки производ*; диспозиције анатомске и физиолошке имају врло мало удела у нормалној генези злочина. Међу многобројним факторима који утичу на злочин, фактори економски једни су од најважнијих.

Д-р Летурно заузима засебно место међу француским криминалитетима. По томе, што је Французе упознао са *урођеним злочинцем*, изгледа да је пристајица италијанске школе и атакисма, али је ипак признавао, да се прави превентивни режим може остварити једино великим социјалним реформама. Беда и алкохолизам, два велика друштвена зла, у тесној су вези са неједнаком поделом богатства, које има знатног утицаја на криминалитет.

Габриел Тард

Ученици Лагасањови и сви остали представници школе, које смо до сад по-

менули, припадају, као и сам оснивач, медицине. Један од највећих правних представника школе јесте *Габријел Тард*, члан института и Коленски професор у Француској. Надмоћност његових дарова за писање, дубина његових погледа и јасноћа његових излагања, чине га једним од најпопуларнијих тумача теорије о друштвеној средини. Његова теорија о професионалном криминалном типу, о урачуљивости заснованој на личном идентитету и социјалној сличности; њихови закони о имитацији и њиховом очигледном утицају на цео друштвени живот у опште а криминални напосе, увршћују га пак у ред првих криминалиста данашњег доба. Његова мишљења у већини случајева нису, или су само у појединостима усвојена од осталих браниоца социјалне теорије, али оно у чему се он с њима потпуно слаже, то је: *да је злочин, као једна врста друштвеног измета последица социјалних узрока.*

Сва главна питања која се односе на криминологију, Тард је третирао у свом ремек-делу: *„Кривична философија“* (Лион, 1890 год.)

У V глави овог свог дела писац је, ослањајући се на социјолошка посматрања, доказао немогућност анатомског, криминалног типа. Непроменљиви спољни знаци, својствени великом броју злочинаца, нису ништа друго до *професионалне особености*. Професија злочина, као и велики број социјалних професија, оличена је у специјалном типу. Психологија злочинца у основи је идентична са психологијом целог света. Класификација злочинаца мора почивати, на социјолошкој основи.

Глава VI посвећена је злочину и његовим узроцима, међу којих се разликују:

1. *Утицаји физички.* Злочинасти календар Лагасањов, и факт посматран од самог писца, по коме се топлије године и јужне провинције одликују плодношћу у убиствима и телесним повредама, најбољи су доказ о овим утицајима.

2. *Утицаји физијолошки* огледају се у органским предиспозицијама, али ипак почивају на историјско-социјалној основи и могу бити паралисани утицајем средине.

3. *Утицаји социјални* најмоћнији су. Говорећи о њима, писац се опширно занима особиним подражавања, која је у већини случајева врло моћна, несвесна и у неколико тајанствена. Склоност ка подражавању подједнако је својствена и највишим и најнижим класама. Све идеје и потребе, као год и говор и његове варијације, постају у вишим класама, и одатле, путем подражавања, силазе у народ. Некада је то била аристократија, а данас су престонице извори имитације. Исто је тако и са злочиним. Има јаких разлога, на основу којих се може извести да су породици и злочини данас већином локализовани у последњим редовима народа, ту дошли — спустили се из горњих редова. Пијанство се први пут јавља као привелегија Омирових краљева, меровинских шефова и сењера средњег века; скитничење код хаџија, певача и свирача, отров код елите XVII-ог века, убиство из користољубља код појединих претендента на престоле и т. д.

Непоштовање вере, кријумчарење, похаре, убиства па и саме крађе, — сви ови вулгарни облици злочина сипли су у народ из виших слојева путем подражавања.

Одбрани ове своје теорије Тард је посветио нарочито дело: *„Закони имитације“* и *„Социјална логика.“*

И ако је ова теорија била схваћена и брањена од *Сиенсера* (закони имитације), *Алиберта* (физијологија страсти) и *Кетле-а* (о систему социјалном и његовим законима), ипак нико од њих није ишао тако далеко да објасни њоме — овом теоријом — целокупан изглед и састав друштва, сву активност и сав криминалитет. И доиста, требало је много рада и напора па да се, на основи психолошкој, створи један социјолошки систем, хармоничан и моћан простотом и величином своје полазне тачке. Сасвим је природно што је критика са свију страна испитивала ову теорију, којој поједини криминалисти чине ваздан примедба, а коју, опет, Тард одлично брани.

Најзад, Тард испитује још и ове економске факторе:

а. *Утицај рада и индустрије на криминалитет.* Рад сам по себи, закључује он, противник је криминалитета и његови односи са овим, у свему су слични узјамним односима двеју врста антагоничних послова. Случајеви у којима рад потпомаже криминалитет, резултат су посредне а никако непосредне радње.

По Тарду, криминалитет је специјална индустрија која се све више и више локализује у извесним класама. Криминологија је само један део социјологије. То су општи закони политичке економије о производњи продуката којима треба објашњавати криминалитет. У овом погледу јавља се и једна тешкоћа: док се с једне стране злочинци све мање и мање удружују, што доказује да се криминалитет *аобољшава* јер усамљени злочини имају више случајни по организовани карактер, дотле, опет, с друге, стране, статистика злочинаца у поврату доказује сасвим противно. Није тешко уочити, кад се само мало више размисли, да овај противречни однос нема, у основи, ничег чудноватог; смањивање злочиначких дружина резултат је сталног напретка полиције. И после: док је стари злочин имао карактер епидемије, дотле модерни злочин, много емицијенији и темељнији, има облик конституционалног зла. Велики градови, у којима је напредак злочина у поврату очигледан, најбољи су доказ о овоме.

Два су главна извора која доприносе напретку криминалне индустрије: *потреба да се нешто ради, и жеља да се са што мање рада што више заради*. У овоме, управо, и лежи главна разлика између криминалитета и осталих професија, које криминалитет експлоатише без реципроцитета.

Схватање криминалитета као нарочите професије, и оригинално је и оштроумно, али не и потпуно тачно. Све врсте криминалитета немају карактер професије, као што су нпр. злочини из насије, мржње, зависти и љубави.

б. *Утицаји богатства и сиротиње.* „Ово питање, вели писац, које је у исто доба

и одвојено и зависно од питања о утицају рада, бојно је поље социјалиста и позитивиста.“

На основу једног званичног рапорта о криминалној статистици у Француској из 1887 год., Тард изводи, да се на 100.000 становника оптужује годишње, и то: 20 слугу, 11 који припадају слободним професијама, 21 који припадају трговини, 26 индустрији, 14 земљорадњи и 139 из најсиромашнијих класа.

Писац се труди да објасни ове нехармоничне цифре и вели: *„жеља за богатством, помоћу кога се најлакше долази до задовољства, најобичнији је мобил злочина, и обратно: богатство је предохрана од многих злочина. Било би неариподно, продужује он даље, желети оно што се већ има.“* У кратко речено, то су задовољство и незадовољство који утичу на злочин, из чега опет излази да бедна, будући недовољна да створи задовољство, јесте обичан извор злочина.

в. *Утицај цивилизације.* У свакој цивилизацији, вели писац, разликују се два стадијума: први у коме је прави хаос од проналазака и сваковрсних предузећа и други у коме се ова навала стишава, а елементи систематизирају. Несталност ове систематизације има за последицу дегенерацију која се шири све више и више. Али оно што успокојава писца, то је дубока, истина још нејасна али извесна веза, коју су озбиљни посматрачи открили између *оиздања и најузвишенијих појава.*

И криминалитет се ујавља по општим друштвеним законима у својим облицима, мотивима, начину и средствима. Писац се дуго задржава на овом питању, тражећи доказе о овој духовитој теорији у варијацијама које злочин трпи под утицајем сваковрсних догађаја.

О утицају благостања на криминалитет, писац још говори у свом делу *„О упоредном криминалитету“* (Париз 1890).

— Степен богатства, вели он, утиче на квалитет, ако не и на квантитет злочина. Свако веће благостање развија увек извесне прохтеве и ремети хијерархију наших жеља — извор наших злочина и преступа. У окрузима сиромашним, злочини против личности једнаки су са злочинима против сопствености, док у окрузима богатим први знатно надмашују друге.

— И саме варијације у благостању утичу на квалитет преступа. Овај утицај има своју полазну тачку пре у предмету који ексцитира лакомост злочинчеву, него у њему самом (злочинцу).

У главном, Тард као и Лагасањ, *сматра злочин пре свега (на првом месту) као појав социјолошки, али у исто доба и доцпушта удаљену предиспозицију бијолошку.* Што се пак тиче утицаја материјалних фактора, Тард долази до ових закључака:

Утицај посла на злочин благотворан је: однос између умножавања криминалитета и увећања индустријске радности, случајне је природе.

Сиромаштво само по себи нема утицаја на криминалитет; то је незадовољство које производи страховите последице. Пошто се незадовољство у највећој мери јавља

у класама које трпе, то се из ових класа и регрутује највећи број злочинаца; криминалитет је, дакле, посредна последица сиромаштва.

Систем благостања има великог утицаја на квалитет злочина.

Ови закључци, као и сва дела Тардова, одликују се оригиналношћу. Располажући са огромним научним материјалом, Тард се врло ретко заустављао на чисто социјолошким закључцима, већ иде у област философских спекулација, често пута врло дрских, али увек личних.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелном одлуком, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења, одлукама управних власти

(Глава XVIII. о извршењу пресуде и Глава XIX. о уништењу јавне неуредне продаје)

Још од почетка мога службовања у Апелаци. суду, почео сам да прикупљам одлуке виших судова, у намери, да их предам јавности.

Нећу овде да говорим од колике је то вредности. То су већ учинили други много раније.

Ово, што сам годинама прикупљао, средно сам у систематску целину.

Од тога мог рада, хтео сам да предам јавности за сада одлуке, које се односе на прописе из *Главе осамнајесте о извршењу пресуде*. (§ 461—500) и *Главе деветнајесте*, која садржи одредбе, о уништењу јавне неуредне продаје. (§ 501—509).

Пошто је „Полиц. Гласник“ једини лист код нас који је себи ставио у задатак стручно образовање полицијских чиновника, то сам му уступио овај мој рад са уверењем да ће на овај начин, т. ј. публикацијом у њему моћи највише користити онима којима је намењен.

Што сам изабрао, баш ове две главе, то је отуда, што су спорови за уништај јавних продаја у нас учестали тако, да они дају највећи део свију наших спорова; јер је по извештајима првостепених судова, било у 1903. свега 3163 спора око поништаја јавних продаја.

После, на извршењу делују: општинске и полицијске власти, пореска одељења и чиновници Управе Фондова, а о свима овим радовима њиховим, са малим изузетком, доносе одлуке — судови.

Ето, то ме је руководило, да са овим почнем.

Прикупљени материјал изнеће преко 20 штампаних табака а у њему има: једна начелна одлука, четрнајест одлука опште седнице Касац. Суда, до сто двадесет одлука одељења Касац. Суда, неколико одлука управних власти и најзад неколико примерака; какав треба да је попис, оглас и списак о јавној продаји непокретности.

Међу овима, мали је број, који је до сада печатан, а одлуке су из разног, — ранијег и скорашњег доба.

У издању биће прво оштампан закони прописе, па ће онда доћи одлуке, које се односе на тај пропис. Има одлука супротних, о једном истом наређењу донесених, за ранија и једновремена доба.

Кад Уредништво буде са овим готово, и кад сазнам мњење наших стручњака о овоме моме раду, — ја ћу изнети одлуке из *Главе XIV о средствима обезбеђења*, даље, *Главе XV*, која доноси одредбе, о *ионовљењу парнице и Главе XVII*, у којој су прописи, за *кратко суђење по писменим исправама*; за овим и одлуке осталих прописа *законика о поступку судском у грађанским парницама*.

Одлуке су верно исписане, без икаквих ортографских исправки. Код сваке одлуке биће: дан, месец и година, као и нумера, под којом је ова донесена.

Како су само извесни § § из *Главе XVIII*, унесени у § 501, који говори о томе, кад је неуредна јавна продаја, то се и одлуке махом односе на ове законске прописе.

Они други прописи остали су необјашњени, али сам их ипак исписао зарад целине.

Константин и Јелена 1904 г.

Београд.

Свет. Јањић

Глава осамнајеста О извршењу пресуде

§. 461.

Како пресуда или решење извршно или решењем Касац. Суда за снажно проглашено буде, суд ће одма писати надлежној полицијској власти, да судску таксу и трошак за сведоке и вештаке наплати, и шта коме треба изда, а квиту при себи задржи.

§. 462.

Који оне да му се изврши пресуда или решење, поднеће га суду, који ће на истом написати извршно и потписати се.

Ово решење или пресуду предаће парничар после на извршење полицијској власти, која ће назначити на њој кога је дана примила, и даће на то признанију.

Ако је тужитељ јавна каса, она ће назначити на решењу или пресуди полицијској власти поднесеној, који су и у колико су проценили овакву заложну непокретност.

Забелешку, да је одлука судска „извршна“ назначују и потписују и „*аријавници*,” према овим расписима, који се одnose на ово питање.

I

МИНИСТАРСТВО УНУТР. ДЕЛА

ПМ 6282.

24. јулија 1867. год.

Београд.

Господину министру правде

Господине,

У §. 462. закона о поступку судском у грађанским парницама, казано је да ће

суд на својим пресудама или решењима, наглашавати „извршне,” и потом потписати се.

Међутим има случајева, да поједина лица, која су добила од суда пресуде, подnose полицијској власти на извршење исте, а на њима написао је само судски званичник „извршно,” па то само својим потписом одостоверио.

Гди које полицијске власти имајући на уму што је у §. 462. речено, да ће суд назначавати „извршно,” па се затим потписивати, нису могле приступати извршењу таквих пресуда, где се није суд, већ само један званичник судски потписао, него су такве враћали лицима, која су их поднела.

При томе бивало је прилика где су полицијске власти по овоме још у већу сумњу долазиле отуда, што су им опет друге пресуде подношене, на којима је испод потписа судског званичника, који је написао да је пресуда извршна, потписан био по гореназначеном пропису, суд, као што је то био нарочито случај на пресудама суда окружја чачанског.

Ја држим да према онаквом наређењу §. 462. треба сам суд да се потпише, како је пресуда или решење извршно па с тога чест имам молити Вас, да би изволели објаснити судовима, ако се са мојим мишљењем саглашавају, те да они поједнако поступају у оваким случајима, и на тај начин отклоне се сумње у извршавању пресуда, где се не би суд већ само један званичник потписивао, како је пресуда извршна.

Уједно Вас молим за саопштење, шта по овоме будете урадили.

Примите, Господине уверење мога поштовања.

II

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

№ 2530.

19. августа 1867. год.

у Београду.

Господине,

На писмо ваше од 24. јула тек. године № 6282 имам чест одговорити вам, да се у §. 462. грађ. суд. поступка, каже истина, да ће суд на својим пресудама и решењима назначавати „извршно“ и то потписати: али је даље §. 19. устројства окр. судова остављено председатељима, да могу или они сами то чинити, или друга лица одредити, који ће у име суда свршавати извесне послове у колико за то нису нужна решења самога суда. Тако између осталог напомиње се нарочито, да могу издавати и наредбе за извршење пресуда или решења судских, и као што се зна, за то се одређују *аријавитељи судски*, да у име суда назначавају и потписују на пресудама и решењима судским, да су извршна.

Спрам овога, ја налазим Господине, да би потребно било, давати о томе каква објаснења судовима, *него полицијске власти треба да извршују све пресуде и решења, на којима и аријавитељи назначе, да су извршна.*

Примите и овом приликом уверење мога поштовања.

III

у Београду 25 августа 1867 год.

МИНИСТАРСТВО УНУТР. ДЕЛА

П№ 7472.

25 августа 1867. год.

у Београду.

Свима начелничествима, и управитељству вар. Београда и управитељству Мајдан-Пека.

Било је случајева, да су неке полицајне власти добивши на извршење од појединих лица судску пресуду, или решење на коме је само судски званичник написао „извршно“, па се потписао, долазиле у сумњу, да ли да такве пресуде изврше, а то отуда, што је у §. 462. законика о поступку судском у грађанским делима казано, да ће суд на својим пресудама, или решењима назначивати „извршно“ и по том потписати се.

У томе пак долазиле су још у већу сумњу и зато, што је бивало прилика, да је на неким пресудама, које су полицајним властима поднашане, испод потписа судског званичника, који је написао да је пресуда извршна потписан био и суд.

Истина у §. 462. наведеног законика речено је да ће суд на својим пресудама или решењима назначавати „извршно“, и то потписати; али осим тога по §. 19. устројства окружних судова остављено је председатељима, да могу или они сами, или друго лице одредити, које ће у име суда извршивати извесне послове, у колико за то нису нужна решења самога суда.

Поред тога пак напомиње се нарочито, да могу издавати и наредбе за извршење пресуда, или решења судских, па како се зна, да се пријавитељи судски одређују, да у име суда назначавати и потписују на пресудама и решењима судским да су извршна: то се разуме, да полицајне власти имају извршивати и такве пресуде, или решења, на којима и пријавитељи назначе, да су извршна.

Министар унутрашњих дела нашао је за потребно објаснити ово начелству на с тога препоручује му, да се оно према томе непремено управља у подобним приликама.

Према овом распису Министра правде, судови да пишују „извршно“ и на оним одлукама, које су оснажене Касационим Судом.

IV.

РАСПИС

који је Министар правде разаслао свима првостепеним судовима под 28 новембра 1867 № 3893. гласи:

„По пропису §. 462. закона о пост. суд. у грађ. парницама, пресуде и решења судска могу се само онда извршити, кад дотични суд на њима напише „извршно.“

А по пропису пак §. 329. истог поступка решења Касационог суда само су онда извршна, кад решење то прими страна која парницу губи.

По овоме дакле и оне пресуде и решења првостепених судова које се решењем Касационим оснажавају, дотле не добијају силу извршну, док то решење не добије у руке губећа страна, и о томе се

има извршна власт уверити кад јој људи и с оваквим пресудама и решењима ради извршења предстају.

Као што ми господин Министар унутрашњих дела писмом од 14 новембра ове године П№ 9072 јавља, у више прилика догађало се, да неки судови и поред Касационог решења стављају на својим пресудама и решењима да су извршна, а многи то не чине, наводећи, да су решења Касационог суда, која пресуде и решења првостепених судова оснажују, по самом §. 329. пост. судс. извршна, то се тиме забуне код извршујућих власти порађају.

Како извршна власт више пута није у стању да зна, да ли је губећа страна решење Касационог суда примила те да према наређењу §. 329. пост. судс. у грађ. парницама може знати, је ли оно извршно или није, а без тога не сме пресуду извршити; то да би се свака забуна и неизвесност у овоме отклонила и једнообразно поступало, препоручује се свима па и томе суду, да у напредак и на оним пресудама и решењима напишује да су извршна, која су и Касационим судом оснажена, кад то дотична страна устрази.“

V.

(Види одлуку Касационог Суда од 22. августа 1903 год. № 5376 код §. 466. грађ. пост. судског).

§. 463.

За извршење надлежна је полицијска власт оног округа, у ком осуђени стално живи.

§ 464.

Полицијска власт дужна је пресуду или решење у свему извршити из покретних ствари најдаље за шест недеља, а из непокретности најдаље за три месеца, баш да би се највећа непокретна добра и у више страна продавати имаала.

Рок се овај рачуна од дана кога је извршна власт примила судски налог за извршење, или кога јој је извршење поднесена судска пресуда. (Измене и допуне од 14 јула 1898 збор. 53 стр. 179).

Жалбе због одуговлачења у извршењу пресуде и решења подносиће се министру унутрашњих дела, и у случајима §§ 454 и 457 кад суд пише полицијској власти да чије потраживање наплати, као и онда, кад само дотично лице тражи извршење пресуде или решења.

Уз овај § долазе ове одлуке:

I

(Види одлуку Касационог суда од 22VIII 1903. № 5376 код § 466 грађ. пост. судског).

II

Жалбе, противу ма које одлуке полиц. власти по делу извршења, разматра виша административна власт а не суд према одлуци касац. суда од 18 новембра 1894 № 9448. Ево те одлуке:

По жалби пуномоћника тужене стране један од првостепених судова расправљао је овакво једно питање.

„Среска власт услед нејасности пресуде избраног суда од 25 маја 1882 поред објасњења исте пресуде од 16 јуна 1886 а по спору села Калуђерице са селом В. М. Л. због синора звала је изборне судије ради објасњења границе по горњој пресуди и да су ови сем једног судије, који је умро донели одлуку 31 марта 1894 по истој нејасној пресуди и на основу такве њине одлуке среска је власт и поставила границе синору (види записник под № 3389).

2., Да се овака одлука изабраних судија има сматрати као допуна оне прве пресуде избр. суда од 1882 јер се из радње тога дана (3 марта 1894) јасно види, да су бив. изабране судије биле позване да пресуду објасне и објасњавали у погледу синора и да такав рад не значи ништа друго, већ у истом смислу одлуку изабраних судија.

3., Да је по аналогiji § 445 грађ. пост. првостепени суд надлежан, да и по овој одлуци изабраних судија донесе своје решење, кад против ње постоји жалба једне парничне стране, како је Касац. суд услед рзнијег објасњења те пресуде (од 1882) примедбама својим од 18 новембра 1886 № 3712 овако исто питање регулисао.

Налазећи дакле, да је овај рад изабраних судија од 31 марта 1894 год. допуна пресуде избр. суда од 1882 год. и да је првостепени суд б... надлежан, да донесе своје решење, — суд се је упустио у разматрање решења начелника среза в... од 3 априла 1894 год. које је донесено на основу објасњења изабраних судија од 31 марта 1894 год. и нашао следеће:

а, да се из записника и из протокола среске власти и избр. судија од 31 марта 1894 № 3388 види: да је заступник села В. М. Л. тражио изузеће избраног судије Јована Т. с тога, што је Јован као брат рођени са Миланом Т. пуномоћником села Калуђерице, зашто раније при суђењу избр. суда и објасњењу пресуде истог суда није знао — и за доказ тога сродства позвао се на признање Миланово и на сведоке: Јована М. и Павла Н.,

б; Да ово његово тражење није узето у обзир, нити исто надлежним путем извиђено, како то бива према пропису § 52 тач. 2 и § 55 и гр. пост. јер кад и изузети судија Јован даје своје мишљење о објасњењу пресуде од 1882 и обележава границе, онда мишљење Јованово може утицати на правилно обележавање границе синору, а за то је нужно да се избегну сви случаји сумње, који на једног судију падају од једне парничне стране.

в; По § 335 а, грађ. пост. кад је пресуда нејасна и неодређена, да је извршна власт није у стању извршити, онда у таком случају власт се обраћа оном истом суду за објасњење м суд у том случају поступа по § 335 гр. пост.

Како се из решења полиц. власти, а и из записника од 31 марта 1894 год. види, полиц. власт је тако и учинила, али није могла да састави цео бивши избр. суд с тога, што је један од бивших судија Рафаило Ђ. умро; из чега излази, да је за правилно дејствовање избр. суда наступила немогућност, да се он фактички образује и састане у толико пре, што се

из акта види, да је исти суд раније био образован из пет судија, а не из четири, као што је сад овде случај, те према томе повређен је принцип предвиђен нашим грађ. пост. по ком треба беспаран број судија при сваком суђењу.

Даље из записника од 31 марта види се и то, да се ни од сада живих судија, који су учествовали у објаснењу пресуде и обележавању граница сва четворица не слажу једногласно, већ њих тројица од којих је један стављен под изузеће објасњењу пресуду и границе њене на један начин, а четврти судија на други начин, те по томе и међу њима нема јасности о правим границама синора.

г; Све наведено ценећи суд налази: да је таквом радњом и објаснењем пресуде избр. суда од непотпуног суда повређена тач. 1. § 444 гр. пост. јер је без потпуног састава суда прекорачио власт, коју би имао, да изврши само у потпуном саставу § 434 тач. 2 и § 435 гр. пост.

Како се даље из овога рада изабраних судија и извршне власти види, да је немогућно извршење ни првобитне пресуде, па ни оног објаснења од 16 јуна 1886 онда извршна пресуда избр. суда од 1882 г. има законе вредности само односно признатог у начелу права обеју страна на синор, а што те тиче одређивања граница, докле је једне, а докле друге парничне стране, за то питање не остаје ништа друго, већ да се парничне стране упуте, да саставе други изабрани суд, који ће сталне границе синору обележити, те да се на тај начин за свагда учини крај распри, која се на штету обојих страна повлачи од толико година.

Са ових разлога и §§ 447 решио је под № 7519. да се уништи решење начелника ср. в. од 3 априла 1894 № 3389. односно одлука изабраних судија од 31 марта 1894 № 3389 и обе стране парничеће се упуте, да саставе други изабрани суд, који ће на основу предизложеног имати у задатак само то, да пресуди границе о синору.

На ово решење изјавили су жалбу пуномоћници села Калуђерице, али је првост. суд одбацио ову жалбу са ових разлога:

„Одлука изабраних судија из ранијега суђења сматра се као допуна прве пресуде тога изабраног суда и такве одлуке по аналогији § 445 гр. пост. подлеже разматрању првост. окруж. суда, као што је то Касац. суд у овој истој ствари примедбама својим од 18 нов. 1886 год. № 3712 објаснио.

Па како је решењем овога суда одлука избр. судија код начелн. среза в... од 31 марта ове год. № 03389 поништена и наређено, да се нови изабрани суд састави, који ће донети пресуду о границама — синору између парничећих се села, то према § 447 гр. п. против таког решења нема места жалби, па се због тога и ова жалба има одбацити.

Но, по жалби пуномоћника села Калуђерице, Касац. суд 18 XI 94 № 9448 поништио је предње решења са ових разлога. —

„Решење полицијске власти од 3 априла 1894 год. Бр. 3389 чија је важност цењена

решењем тога суда од 28 маја тек. год. Бр. 7519. не може се сматрати као допуна прве пресуде изабраног суда, која би према § 445 грађ. суд. пост. подлежала разматрању првостепеног суда, то је *самостална радња полицијске власти, по делу извршења пресуде ван сваке везе са чисто судским поступањем*. Са овог законског разлога, суд је у основу погрешно узимајући да је надлежан за расправу питања по делу извршења и по томе ни његово решење под № 11068 о споредном питању одбачаја жалбе против његова решења под № 7519 није на закону основано.

Прелазећи дакле преко овог решења на саму ствар, Касациони суд налази, да суд није био надлежан, да по жалби разматра решење средског начелника од 3 априла 1894 год. Бр. 3389 зато, што исто решење из горњих разлога не подлежи разматрању првостепеног суда, већ више административне власти, према аналогији § 464 грађ. суд. поступка.

Према овим примедбама првостепени суд одбацио је жалбу пуномоћника туженог села, као ненадлежно суду поднесу, које је решење одобрио и Касац. суд 23.V.86 № 4691 (III одељење).

§ 465.

Без судске пресуде или решења, може се:

- 1., прикупљати државни порез и прирез;
- 2., општински прирез;
- 3., наплатити каадрма, која би испред чијег добра, по наредби власти начињена била;
- 4., могу се извршивати решења полицијских и других административних власти;
- 5., може се ђумрук наплаћивати; и
- 6., штета, која би се према § 484 новом продајом показала.

I

Да за штету, која би се § 484 новом продајом показала, не треба судска одлука пресуда или решење, већ да ову наплаћује сама извршна власт, доносимо решење Министарства унутр. дела од 24 августа 1885 године П№ 10096 које гласи:

По жалби Н. Д. Лазаревића, стараоца масе умр. Ник. Константиновића, ђурчије оvd. на решење управино од 1 о. м. № 7187. Министар унутр. дела размотрио је акта и поменуто решење, па је нашао, да исто не одговара закону из следећих разлога:

„Чим је извршна власт масено имање на јавној лицитацији 22 маја пр. г. телслимила Мијанлу Н. Терз., оvd. трговцу, као највећу цену давшем, он је од онога часа по § 481. грађ. п. постао господар истога и као такав поставио се у обзеву према маси за излицитирану цену од 43.400 динара.

Сад, кад није хтео своју обзеву или уговор куповине према маси да испуни, него је дозволио другу продају, и кад је се овом другом продајом фактичка штета показала — јер други купац ни до данас излицитирану суму новаца није положио — онда је јасно, да је Терз. дужан по § 484. ист. пост., да излицитирану суму маси положи.

Штету, пак, на овај начин проузроковану, по јасном пропису § 465 т. 6 грађ. пост. наплаћује сама извршна власт из имања сада дужника Терз. према продавцу — маси без пресуде или решења судског.

Њему на овај исти начин остаје одговоран Стеван П. који је на другој продаји имање купио, а новац није положио.

Према овоме није имало места упућивати масу суду, да тражи штету, нити наређивати повратак кауције, докле Терз. не исплати сву излицитирану суму.

На основу ових разлога Министар унутр. дела по § 10. устр. упр. поништава горе поменуто одлуку управину с препоруком, да излицитирану суму новаца у 43.400 динара наплати од Терз., ма и продајом његовог имања.

II

У овом смислу има решење министра унутр. дела П№ 11641 од 6 нов. 1884 год.

III

Да извршна власт може без пресуде да наплати сву штету од пређашњег купца, која се покаже новом продајом ван количине кауције, потврдио је и правнички одбор 25-II-02 на питање Министра финансија од 18-II-02 ПБр. 462.

IV

Види одлуке код §§ 481, 484 и 507 овог поступка.

V

Према чл. 13 закона грађевинског за варош Београд, не вреди тач. 3 овог §-а; за општину београдску.

§ 466.

Који на опомени власти не плати оно, на што је осуђен, а неће ни да определи довољно, шта да му се за измирење дуга прода, томе ће полицијска или општинска (допуна од 26-I-01 збор. 54 стр. —) власт најдаље за петнајест дана од када је примила пресуду, пописати и проценити најпре покретне ствари, а ако оне не залегну, и непокретне, па продати их.

Ако је имаовина, која се има узети у попис, у месту где је седиште полицијске власти, онда ће у таком случају полицијска власт увек сама попис учинити. (Допуна од 26-I-01 збор. 56 стр. 80).

Но попис и процену покретних ствари на захтев повериоца мора извршна власт одмах учинити:

а., Ако је пресуда или решење по меници изречено;

б., Кад поверилац докаже узроке опасности у § 399 тач. 3, 4 и 5. (Допуна од 19-IV 1885 збр. 41 стр. 135).

Ако би дужник за ствар, која се наша у његовом притежању, казао, да није његова, него некога другог, извршна ће власт њу ипак у попис узети, а изјаву дужника на протокол ставити и о томе саслушати оно лице, које дужник именује за господара. Где је могуће саслушање ово треба учинити одмах. Ако именовани господар одриче, да су ствари његове, власт ће их продати; ако на против каже, да

су његове, извршитељ ће то на протокол станици. У исто време поверитеља известити, с тим, да он дужан буде за 15 дана, од дана кад му је то саопштено, одговорити има ли шта противу оне изјаве, па ако одговори да има, извршна власт издаће решење појављеном господару, да у року од 15 дана тужбу поднесе личном суду, где ће право своје на пописане ствари доказати а уверење извршној власти поднети, да је заиста у одређеном року тужбу суду поднео. Ако онај, који се пријавио као господар ствари, у одређеном року то не учини, извршна ће власт, кад рок истече, ствари оне продати као дужникове. (Замена од 7-V 1868 год. Збр. 21 стр. 16).

По кад је случај, да се покретна ствар, која је за обезбеду означена, налази у државини самог овог појављеног господара; као и кад код непокретности појављени господар за доказ своје својине поднесе тавију, извршну судску пресуду, поравњење пред судом, које се по закону равна извршној пресуди, или другу коју пуноважну јавну исправу — власт ће упутити на парницу повериоца, који ово право својине оспорава. (Допуна од 14-VII 1898 год. Збор. 53 стр. 178).

Кад осуђени нема сведочанства (тапије) на непокретно добро, попис истога и његових граница биће пред суседима и једним месним кметом, који ће се о томе саслушати и на протокол потписати да је то у онаким границама, доиста имање самог осуђеног. Ако се сусед не би хтео потписати, нити на протоколу изјавити узроке зашто не може да се потпише, извршујућа власт осудиће га, да плати казну од једног до пет талира. А ако и даље остане упоран и неће ни да се потпише ни да се изјасни, власт ће то ставити на протокол, који ће потписати присуствујућа два човека с једним кметом, и тада сусед не може више на своју корист примењавати о том непокретном добру, ма то било у ком смотрењу.

Дан пописа мора бити словима исписан и не сме бити мрљан.

Код I одељка има две одлуке Касационог Суда, којима је објашњено, да према овоме и § 462, 464, 469, 470 и 471 продаји треба да претходи осуда, изузет случај у § 465. Ево тих одлука:

I

Заступник тужиоца Димитрија, П. у тужби и на рочишту навео је:

Да је после смрти свог оца Тодора П. тужилац наследио половину очевог имања, а другу половину по оцу сестре тужиоцeve: Лепосава удата Р. и Милева П.

Тодор је умро 1879. г., а тужилац је проглашен за пунолетног 1900 г.: У том међувремену сестре његове задуже се поч. Д-р Лази Л. 6000 динара у злату са 12% годишњ. интереса уз залогу целокупног имања умр. Тодора и 10 октобра 1897 г. оне буду осуђене осудним решењем овог суда Бр. 18951 да маси умр. Лазе плате дужних 6000 динара у злату са интересом и трошковима, и писар г. Чета А. 20. октобра 1901. прода, путем јавне лицитације за наплату тог дуга цело имање умр. Тодора, па и део сина Тодоровог, сада тужиоца.

За дуг Лепосаве и Милеве продато је његово имање.

С тога је тужио суду извршитеља продаје г. А и молио суд да продају као неуредну поништи, а туженог осуди на плаћање таксе и трошкова.

Полицијска власт требала је да се управља према судском решењу и да имање Лепосавино и Милевино прода, а да не дира у део Димитријев, који и није осуђен на плаћање.

Овај је спор у смислу § 166. грађ. судског поступка извиђен и суд је о спорном питању, — о уредности продаје — нашао:

Да је сагласношћу парничара овде утврђено по § 181 и § 183. грађ. судског поступка, да овде и није спорно питање о својини продатог имања; јер, кад тужилац тврди, да је продато и његово имање, и кад му тужена страна то не спори, и кад му то признаје и умешачка маса умр. Лазе; онда је овде и непотребно, да се претходно расправља питање о својини продатог имања, јер то и није спорно; већ се имају ценити тужбени наводи са прилозима, па одмах расправити спор о уредности продаје.

Осудним решењем овога суда од 10 октобра 1897. г. Бр. 18981, као јавном исправом — § 187. грађ. пост., доказано је по § 188 грађ. пост. да су Лепосава и Милева осуђене, да плате дуг од 6000 динара у злату са 12% годишњ. интереса маси умр. Лазе Б.

Поднетом облигацијом интабулисано 20 фебруара 1888. г. доказано је, такође, као јавном исправом по горњим законским прописима, да је за обезбеђење тога истога дуга стављена интабулација на целокупно имање умр. Тодора пе одобрењу стараоца и старатељ. судије, и по решењу овога од 19 фебруара 1888. г., којим су стараоци овлашћени, да учине за масу ово задужење. Из овога се види, да је маса умр. Лазе залогу стекла законим путем, те се сад ово имање продаје, као залога повериочева, из које он по § 304 грађ. законика, увек може да се наплати.

Према томе, кад је ова залога правилно стечена; јер су је за малолетног тужиоца издали стараоци његове масе, а то је задужење одобрио и старатељски судија; онда је приговор тужиоца, да се сада ствар имање продаје за туђе дугове прода, који је имање задужено и заложено пуноважним, те је претходно, који је имање задужено и одговорних лица, којима је руковање масом било поверено, а оштећења за тужиоца не може бити; јер он има права регресне тужбе противу стараоца његове масе, ако су је ови својим неправилним радом оштетили; по то се питање овде не цени, јер није спорно, те је позивање тужиоца на чл. 68. закона о старатељ. неумесно.

Исто тако позивање тужиоца на одреду § 832 грађ. зак. да је овде требало поступити, као код јемства, где се имање јемца, и ако је интабулисано, продаје тек кад се јемац на плаћање осуди, а кад се докаже да главни дужник није у стању да плати дуг, — неправилно је; — јер је јемачка обавеза уговор сасвим другојачије природе, а овде је масена обавеза са датом залогом за обезбеду дуга пове-

риоцу, маси умр. Лазе и има се с тога расправити по одредбама о залози, по којима заложено имање има да служи за измирење дуга.

Кад су, дакле, приговори и наводи тужилачке стране и неумесни и недоказани, продаја се, као уредно извршена има одобрити.

Са ових разлога првостепени је суд решио 8. марта 1902 г. № 6159., да се тужилац одбије од тражења.

Ну, по жалби пуномоћника тужилачке стране, Касациони суд (II одељење) поништио је 31 августа исте 1902 године № 6194 горње решење са ових, опет, разлога.

»Прописи §§ 466, 469, 470 и 471. грађ. судског поступка, који говоре о извршењу претпостављају увек осуду, па да се може приступити продаји, ради извршења исте.

Међу тим, у даном случају, актима продаје утврђује се, да жалиоц (тужилац) Димитрије није осуђен, те, према томе, с обзиром на наведене законске прописе, полицијска власт није могла продавати његово имање.«

II

Из прописа §§ 462, 464, 466, 469, 470 и 471 грађ. суд. пост. види се, да јавној продаји мора да претходи осуда. Изузетак је само у §§ 465. грађ. поступка.

Умрли Гвозден имао је да плаћа 70.30 динара по кривичној пресуди.

Из протокола лицитације под № 9901. види се да је за продато имање Гвозденово добијено 65.65 динара и према наведеним законским прописима требало је заступнике ове масе питати, на који начин хоће да измире остатак трошкова од 4.65 дин. или колико у ствари буде било; па за ту суму узети имање у попис и изложити продаји.

Извршна власт није тако радила, већ је по списку у акту под № 16375 и огласу под № 2616 изложила продаји Гвозденово имање опет за 70.30 дин., што је противно наведеном § 466 и 471 грађ. пост., који јавну продају неуредном чини — § 501 грађ. суд. пост. Погрешан је разлог првост. суда у решењу № 147 да тужилац ничим није доказао да су исплаћени кривични трошкови ранијом продајом, јер кад је првост. суд актом својим № 30 тражио акта продаје, и ова су млого, 119 по акту № 147, дакле, ад и према свем су ту на расположењу, и да их је требао да размотри, па би се из њих могао о овоме уверити, иначе није имао разлога и да их тражи.

Тако је Касациони суд 22 августа 1903 год. под № 5376 објаснио у III одељењу напред исписане одредбе грађ. поступка.

Даље, код овог првог одељка имамо ове три одлуке, како се има да разуме оно »довољно и ко то оцењује.

III.

Ђурађ Т. из Б. у тужби под № 7407. навео је: да је неуредна јавна продаја његове 3. земље, коју је за наплату дуга маси умр. Милана Д. из Л. извршио г. Коста Ђ. писар срески на дан 27. фебруара т. г. а са следећих разлога:

Што су све 3. земље продате за суму око 700 динара и ако је се целокупна дужна сума могла наплатити из суме излицитиране за прве две продате земље, јер је целокупан дуг износио 563. динара, од које је суме раније у години 1900. исплаћено 140. динара и још ресто имало је се од продатог имања наплатити 423. динара, кова је се сума могла наплатити из суме новаца, добивене за прве две продате земље.

Па, како је извршилац продаје, и по ред тога, изложио продаји и треће парче земље, то је се тиме огрешо о закон, па је с тога тражио, да суд исту продају поништи.

Оценивши прво, да је тужба благовремена поднета према § 502. грађ. судс. пост. суд је даље, по размотрењу акта продаје и оцени тужбених навода, — нашао.

„Да се из протокола лицитације под Бр. 3178. види: да су доиста продате 3. земље тужиоаче, и то: њива „код бунара“ за 140. динара; њива у „Пештану“ за 326. динара; друга њива „код бунара“ за 200. динара; а из акта продаје, а имено из акта овога суда под №11438./96 г. види се: да дужна сума, за наплату које је продаја извршена износи 563,50. дин.

Кад то стоји и кад тужилац није ничим пуноважно доказао, да је наведених 140. динара раније исплатио, а то се не види ни из акта продаје, онда је без вредности његов навод: да је се дужна сума могла исплатити из продајне цене прва 2. парчета земље и да није било потребе, да се излаже продаји и треће парче земље, јер излицитирана цена прва 2. парчета износи 466. динара, а дужна сума 563,50. динара, те је извршилац продаје умесно изложио продаји и треће парче земље.“ па је тужиоца одбио од тражења решењем од 6 маја 1902. год. №11998. Но, по жалби тужиоца, Касациони суд (II одељење) 3 септембра 1902. — № 6262 поништило је решење са ових разлога:

Из акта првостепеног беогр. окр. суда од 11. октобра 1896 г. Бр. 11438 (среска № 10847) види се, да је жалилац осуђен да плати маси умрлога Милана Д. свега 563,50. динара, а из протокола лицитације од 12. јула 1900 г. Бр. 6400. Д. № 46. види се да је за добро жалиоачево, које је дато заједно, добијено 131 динар и са тог износила одлуком среске власти од 13. децембра 1900 г. Бр. 6460. одлука.

„Према овоме жалилац је на чисто дуговао маси 432,50. динара и за оволику суму имала се и извршити пресуда — § 466. грађ. судс. пост.

Из протокола лицитације под Бр 3178. види се, да је продата 27. фебруара т. г. прво њива у „Пештану“ за 326. динара. и земља код „бунара“ за 140 динара. Па како су само ова два парчета дала довољну суму за наплату дуга, то полицијска власт с обзиром на први одељ. § 466. судс. пост. по коме се за извршење узима онолико, колико је довољно за измирење дуга — није требала да излаже продаји и треће имање за 200 динара (друга њива код „бунара“), но како је тужени урадио противно овоме, то је ова продаја неуредна“.

IV.

Неша С. тужио је Светозара Ђ. среског писара, што је продао јавном лицитацијом и оно имање, које није определио.

Првосепени суд одбио је тужица од тражења; али је Касациони суд поништио то решење 25. авг. 1903, год. № 5388 са ових разлога:

„По § 466 грађ. пост. дужник има код извршне власти да определи имање, које му се за измирење његових осуда има продати, и тек ако неће да определи, да ће власт сама ово учинити и продати.

Како се из изјаве жалиоца Неше код среске власти у акту под № 8662 види, да је он за продају одредио: виноград и винограчко место у „Плавину“ и њиву код „Суве чесме“, а међутим полиц. власт му је пописала па и продала и кућу са кућним плацем у варошци Г. коју је могла да узме у попис и изложи продаји само у случају кад имање, које је жалилац определио за продају неби на лицитацији изашло онолико, колико је он осуђен, то и горње решење суда не одговара закону, пошто је извршна власт, приликом саслушања осуђеног „шта да му за измирење дуга прода“ *треба да оцени, да ли ће бити довољно за измирење дуга оно, што је осуђени определио*“.

V.

„Према §. 466 грађ. судс. поступка, који неће да определи довољно, шта да му се за измирење дуга прода, томе ће полицијска власт сама за петнаест дана, од кад је примила пресуду, пописати и проценити најпре покретне ствари, а ако оне не залегну, и непокретне, па продати.“

Кад је овако, онда среска власт, која је вршила ово саслушање, није требала да узме од тужиоца Драгољуба онакву изјаву, какву је примила на протоколу од 10 новембра 1901 године № 19058. „ако из овога (дугајлије¹⁾) колико на мене припада неби изашло, ја ћу одредити још, ако ми по закону буде остало,“ већ је требала да тражи одређенију изјаву, којом је требао довољно да определи, шта да му се прода за дуг, а кад онако није урађено онда се има узети, да је тужилац одредио само „дугајлију“ да се прода; а да је овако узела и извршна власт, види се из тога што је на полеђини истог протокола ставила одлуку 11 новембра 1901 „да је извршено суду општине приликовичке да изврши попис земље Драгољубове зване „дугајлија“ и од Маринковог имања колико ће довољно дати.“

„Из пописа пак тужиоачевог имања види се, да је општинска власт под № 480 произвољно узела у попис прво имање „трш“ а за тим и „дугајлију“ даке противно изјави дужника и наредбе извршне власти.“

„Из оваког стања ствари излази, да је општински суд узео у попис и оно имање, које дужник није определио.“

„Па како је извршна власт примила овакав попис, па по њему и продају извршила, то се огрешила о пропис § 476 грађ. поступка а како прекршај овога §-а чини продају неуредном, према § 501 грађ.

¹⁾ Тако се зове имање;

пост. то и горње решење суда не одговара закону.“

У овом смислу дао је Касациони суд примедбе 26 Августа 1903 год. по № 5463. једном од првостепених судова.

Да се под „осуђен“ и „измирење дуга“ о коме говори I одељ: има да разуме остатак а не првобитна осуда, постоји одлука Касационог суда. Ево те одлуке:

М. В. тужио је Ј. Б. писара начелства, што је неуредно извршио продају његовог непокретног имања.

Продаја је неуредна са овога:

1, што су трошкови, за наплату којих је и извршена ова продаја исплаћени;

2, што су и кривични трошкови, на плаћање којих је осуђен, такође исплаћени.

Првост. суд В. одбио је тужиоца од тражења; решењем од 3. Фебруара 1903. год. №2899.

Но, по жалби тужиоца Касац. суд у свом III одељењу 22. V. 03. под № 3879 поништио је ово решење са ових разлога:

„Кад се из извршне пресуде апел. суда од 10 Септембра 1896. год. №2429. види, да је тужилац издао своје браћиоцу М. Г. и прив. тужиоцу — оштећеном — према забелешкама ових на напред поменутој пресуди, и то првом 120., а другом 180. динара и тако оба ова потраживања од 381. дин. на колико је тужилац и осуђен свео на 81. дин. колико је свега и остао дужан само М. Б. оштећеном, јер је овоме досуђено апела. пресудом, свега 261. дин. онда извршна полиц. власт, која је извршила ову продају није могла у „процени“ у попис узетог и продатог имања ставити, међу осталим дуговима жалиоца и потраживање ово од 381. динар на колико је осуђен поменутом пресудом Апелац. суда № 2429. када је та сума сведена на 81. д. већ онолико, колико жалилац и дугује у ствари, а кад је у списку пописа, па и у огласу ставила извршна власт, да жалилац дугује потражиоцу М. Б. не 81. дин. већ 381. динар сматрајући и даље браћиоца за потражиоца, онда се огрешила о пропис § 466 гр. п. јер је жалилац на ономеу власти платио више од $\frac{3}{4}$ онога на колико је осуђен, и тако осуду свео на мање, па је за оволику осуду и требало узети жалиоачево имање у попис, а не за 381. динар.“

Да дужника треба саслушати: хоће ли дуг да плати, и ако неће, да одреди шта да му се прода; и да је ово услов за поништај продаје утврђено је одлуком опште седнице Касационог суда.

Ево те одлуке:

Ранко М. II. тужио је Сретена Р. среског писара и надметаче: Стевана и Василија А. за поништај јавне продаје.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења, пресудом од 22 Новембра 1901 године № 32883 са ових разлога:

а; неумесан је навод тужилачке стране, што га среска власт није позвала да положи остатак или да одреди имање, које да се прода за наплату овог остатка дуга, јер ни продајом његовог целокупног имања, није могло да се измири све његово дуговање; —

б; недоказан је навод, да се сматра за земљорадника, јер се из поднесених оригиналних српских новина види, да је био и да је и сада чиновник а као таквог не штити благодетељање из § 471 грађ. пост. и в; остао је недоказан и навод, да су тужени надметачи сузбијали друге од лиценцирања, јер испитани сведоци; М. В. и Б. Ђ. нису то осведочили.

По незадовољству тужиоца Апелациони суд у I одељењу одобрио је 17. маја 1902 год. № 2305 ову пресуду.

По, по жалби тужиоца Касаациони суд у III одељењу поништио је апелациону пресуду 3. Децембра 1902 год. № 9923 са ових разлога:

»Из тужбе под Бр. 12.382 1900 год. види се, да је тужилац Ранко тражио, да се продаја уништи и за то, што је дао својим повериоцима туженом Стевану и Василију 2064 дин. у отплату дуга и што им је у марту 1884 год. предао имање да њиме рукују и да се приходом дуг одукује па није пре продаје извиђено, колики је остатак дуга. Ово није цењено, а то је противно пропису тач 5. §-а 305. грађ. пост. суда.

2) По §-у 466 поменутог поступка извршна власт пре продаје, дужна је, да позове оног, који шта дугује, и да га саслуша: хоће ли дуг да плати, па ако неће, онда да одреди, шта од имања да му се прода. а ако не хтедне ни то да учини, онда му сама власт имање узима у попис. Кад је утврђено, да тужилац Ранко није питан о томе, — то је неисправан разлог у пресуди првостепеног суда од 22. Новембра 1001 год. Бр. 32.883, коју је Апелациони суд предном својом пресудом одобрио, да ово није узрок за уништај јавне продаје, кад се ни продајом целокупнога тужиоцевог имања није могао цео дуг исплатити, јер је по §-у 501 грађ. пост. суд. неуредна она продаја, при којој није поступљено по §-у 466 истог поступка

Усвајајући ове примедбе Апел. суд је поново разматрао акта и пресуду, па је нашао да пресуда прв. суда није основана на закону.

Кад тужилац као узрок за неуредност ове продаје наводи и то, што га полиц. власт није позвала да дуг положи, нити да одреди шта од имања да му се прода. Апел. суд цењени ово налази: да је прв. суд погрешно узео, да је овај навод тужиоца без утицаја на исправност продаје, при свем том, што се ни продајом целокупног имања није могао дуг да измири, за оцену питања о томе, да ли је продаја неуредна суд је требао да узме у вид прописе § 501 гр. с. п.

Па како је по § 466 гр. п. поменута власт дужна да позове оног, који шта дугује и да га саслуша: хоће ли дуг да плати, па ако неће, онда да одреди шта од имања да му се прода а ако нехтедне ни то да учини, онда да му сама власт имање узме у попис, и како тужилац као што се из акта види о овоме није питан, то је ова продаја неуредна јер није испуњен захтев поменутог § 466 гр. п. као један од услова за уништај продаје из § 501 гр. п.

Па је пресудио, да се продаја поништи. (Пресуда од 7. XII 902 №5398 I одељ.)

Касац суд 10 V 03 № 3343 поништио је и ову пресуду што Апел. суд није поступио у свему по примедбама К. С. №9923 кад их је усвојио — § 333 гр. п.

Апел. суд дао је ове противразлоге; 23 Маја 1903 год. № 2528.

Апелаци. суд у I одељењу своје проучио је примедбе III одељења Касац. суда од 10 Маја 1903 г. Бр. 3343. учињене на пресуду овога суда од 7. Децембра 1902. год. Бр. 5298. која је изречена у спору Ранка II. противу Сретена Р. и осталих, због уништаја јавне продаје, — па је нашао, да их не може усвојити из овог разлога.

Тужилац је тужбом својом тражио уништај продаје његовог имање са разлога тамо изнетих.

Касац. суд примедбама својим од 3 Децембра 1902 г. Бр. 9923. поништио је пресуду овога суда Бр. 2405/902. којом је тужилац одбивен од тражења из разлога: што суд није ценио и ове наводе тужиоцево: 1) да је тужилац у отплату дуга повериоцима дао у готову 2064 д. и на уживање им уступио своје имање и 2) да извршна власт пије питала тужиоца, шта за продају одређује.

Апел. суд усвојио је примедбе и пресудом својом од 7. Децембра 1902. године Бр. 5298 задовољио је тражење тужиоцево и продају поништио.

Према томе, дакле, кад је тражење усвојено и продаја поништена, што је и била једина циљ тужбе, онда Апелаци. суд налази, да то, што пресудом његовом није оцењен и први навод тужиоцев (да је у отплату дуга дао повериоцима 2064 д. и имање им на уживање уступио) сада нема никакве вредности ни утицаја на расправу овога спора, пошто је и иначе тражење (тужиоцево) тужбено задовољено т. ј. продаја је као неуредна поништена.

Сем тога Апелаци. суд налази, да би потпуно излишно и безцељно било, да се суд сад поново упушта у извиђање и оцењивање и овога навода тужбе, пошто би резултат био увек један исти: продаја би се морала поништити, са онога истога разлога, са којег је ранијом пресудом овога суда поништена, па ма како испала одена и овог навода тужиоцевог.

И најзад по мишљењу Апел. суда овако се ова ствар има узети и с тога, што је тужилац, који је тај навод утицао, са пресудом овога суда задовољан, те је пресуда сада у томе погледу постала извршном, те је жалба тужене стране, која је тај навод тужиоцев, као свој узела, без утицаја на расправу спора.

Апелаци. суд са истих разлога моли општу седницу Касац. суда, да ове против разлоге прими.

Из седнице I одељења Апелаци. суда 23. Маја 1903 год. Бр. 2528 у Београду.

Општа седница 10 VI 03 под № 5438 одржала је примедбе а одбацила противразлоге.

Из кога времена треба да је оно саслушање осуђеног, о довољном опредељењу имања за продају, — казује нам ова одлука Касаационог суда.

Митар М. тужио је Ђорђа М. среског писара што је неуредно извршио продају његовог непокретног имања на дан 9 авг. 1901 год. јер:

а: није саслушан шта одређује за продају;

б: што у огласу није тачно описано имање; и

в: што лиценцианти нису полагали кауцију.

Првост. К. суд поништио је 22-I 903 г. год № 1846 ову продају са разлога, које је усвојио и Касац. суд у II свом одељењу 29-III 902 год. под № 2449: но без онога под в., јер је изнесен на рочишту а не у тужби: Ево тих разлога.

а: По пропису § 466 грађ. пост. полициска власт; која има да изврши осуду, ако дужник неће сам то да плати, мора овога да саслуша, шта одређује за продају, за измирење осуде, која се тражи од њега.

Из акта се види, да полиц. власт није по овоме поступила.

То, што је тужилац на акту, од 10 маја 1896 год. № 15312 и на акту од 1 јуна 1898 год. № 11036 ранијих продаја, које су као неуредне поништене саслушаван, не може се узети, да он није хтео довољно да одреди, шта да му се прода за измирење дуга, кад је попис имања извршен тек 1. јуна 1901. године, дакле после три године од дана кад је Митар позиван да ову осуду плати. за које време и сама осуда знатно је увеличана. Да дужника треба саслушати о овоме и у времену када се имање узима у попис, правда се тиме, што је дужник у времену кад је питан, на до пописа, могао да прибави још имања па ово да одреди за продају или, могао је да стече и готовог новца па овим да плати осуду а не да му се продаје кућа;

б. Чињеним увиђајем на лицу места утврђено је. да у попис нису узети:

један салон, велика соба;

један подрум зидан;

једна соба; и

један бунар, што није смело да буде,

јер би ово утицало на куповну цену, да су и горња одељења ушла у оглас. Даље у списку пописа и протоколу лиценцијације стоји, да имање мери: са источне стране, и 33.70 м. а суд је нашао да има 33.50 м. Са јужне стране у списку и протоколу стоји да има 103.05 м, док је суд нашао да има 103.20 метара. Према свему овоме суд налази, да имање није тачно списано и објављено што је противно § 476 и 477 грађ. пост.

в' Кауција није полагана према вредности, што се види из забелешке на акту № 11529 а лиценцијант Васа по забелешци на истом овом акту, положио је кауцију тек сутра да по продаји, чиме је поврћен пропис § 479 гр. поступка.

Кад може да врши попис и процену имања и општинска власт према I и II одељку, — казује нам ова одлука Касаационог суда.

I

Живан Ж. тужио Косту К, среског писара што је 8. децембра 1901 продавао

јавном лицитацијом његово имање а није га саслушао како мисли да измири повериоца и шта одређује за продају, већ је за ово питао сина му Алексу.

Сем тога попис је извршио општ. суд а не полиц. власт.

Првост. суд одбио је тужиоца од тражења 9 априла 1902, № 7008 са ових разлога.

Саслушан је Алекса син тужиоца, као старешина задруге на који начин мисли да измири повериоца;

Није питан шта одређује за продају, јер је продато имање било залога за дуг, за који је и продато — § 327 грађ. зак.

Према § 466 грађ. пост. (измене и допуне од 27 јануара 1901 год), попис може да врши и општ. власт, кад имање није у месту где је седиште полицијске власти који је случај овде, те је према томе општинска власт могла извршити попис и процену.

Но по жалби тужиоца, Касац. суд у II одељењу 23 септ. 1902 год. № 6777 поништио је решење првост. суда само с тога, што тужилац није саслушан већ његов син Алекса, а тиме је повређен пропис § 466 и 501 грађ. пост.

По акту Управе Фондова од 5II 04 попис имања Кузмана Д. и Јована и браће Ц, из Голочела, извршио је практикант М. Л. Спасојевић.

Код IV и V одељка има ове три одлуке Касационог суда.

I.

Јелена ж. Жив. Ј. тужила је Л. П. среског писара што је на јавној продаји 13. маја 1901 године продао њено имање за извршење кривичне пресуде којом је осуђен њен син Милорад.

Поред овога продаја ова неуредна је и што лицитанти нису полагали кауцију.

Првостепени суд поништио је ову продају решењем од 19. авг. 1902 год. № 17736 што се из протокола не види, да су лицитанти полагали кауцију што је противно § 479 грађ. пост.

По жалби туженога у којој је наведено, да су лицитанти полагали кауцију, — касациони суд поништио је горње решење 4. марта 1903 год. № 1290 у II одељењу ових разлога:

„Кад је тужитељица тражила поништај продаје и с тога, што је за рачун кривични осуђеника њеног сина Милорада продајом имање, онда је овде спорно питање о својини продатог имања, које се не може овим путем расправити већ пресудом у редовном спору — § 303 гр. поступка.

Према овоме суд није ни требао да се упушта у оцену уредности продаје, већ је у смислу § 466 грађ. пост. требао јављену сопственицу да упути на парницу а до свршетка ове да застане са решавањем питања о уредности продаје.

II.

Кад је спорно имање продато за порезу, коју дугује маса умр. Станоја М., онда је суд погрешно, што је тужиоца упутио на парницу противу српске др-

жаве; јер она по чл. 14 зак. о непоср. порезу има право наплате порезе на земљиште, које је порезом оптерећено и из другога имања пореског дужника, него је тужиоца требало упути на спор противу масе Станојевоје, за чију је порезу спорно имање као својина ове и продато.

Овакве је примедбе дао касац. суд 20 II. 1903. № 489 једном од првостепених судова на решење, којим је упутио на парницу Стојка М. противу државе, да овај докаже, да је имање, које је продато за наплату порезе, коју дугује маса умрлог Станоја М. својина Стојкова а не дужне масе.

Стојко је прво тужио Симу П. за поништај продаје и како је доказивао, да је продато имање његово а не масено, — суд је застао с тужбом за поништај продаје, док се не реши питање о својини.

III.

Полицијска власт продала је имање као својину Милорада Н. за извршење кривичних осуда и кад његова мати Јелена затражи поништај ове продаје због тога, што је продато имање њена својина, суд је упути на парницу не казав кога да тужи.

Противу овога решења изјавила је жалбу тужитељица и касациони суд поништи 6. октобра 1903. № 6679 (II одељ.) ово решење са ових разлога:

„Решење суда по тач. 4. § 304. грађ. пост. мора бити изречено тако, да се њиме парнична ствар свршава.

Према томе, кад је првостепени суд у горњем свом решењу нашао, да тужитељица треба предходно да путем спора, докаже својину продатог имања, на је стога и упутио на спор, — онда је према наведеном законском пропису био дужан да именује лице против кога би она своју тужбу са основом својине могла управити.

Првостепени суд усвојио је ове примедбе и тужитељку упутио на парницу, противу сина и државе; јер се, вели суд, у разлозима из пресуде по кривци Милорадовој види, да је заинтересована и држава, *ишито има да се наплати противорски трошак, такса и противничка дилурна.*

Тужитељка се жалила и на ово решење али га одобри касациони суд у I-ом одељењу 27. јануара 1904 № 10003.

Попис треба да је пред суседима иначе изврши, према овој одлуци касац. суда.

Жика М., Благоје С. и Петар О., тужили су порезника Нафталина Е. и тражили, да се поништи јавна продаја општинске земље „Бора“ јер је неуредна зато, што су граничари а нису присуствовали попису нити су попис потписали; а продајом су оштећени јер су прва двојица овом продајом изгубили службени пут а последњем је заузето од имања 2 метра ширине а 80 метара дужине.

Првостепени суд поништио је ову продају решењем од 29 априла 1902 године № 19814 са ових разлога:

„Из списка пописа у акту № 2204 види се, да се продата земља у „Бори“ граничи: до тужилаца са три стране и пута са четврте.“

„Тај списак пописа нису ови граничари потписали, нити је попис у њиховом присуству вршен као што то наређује § 466 грађ. пост. према чему и нема гаранције, да трећа лица нису оштећена пописом, а ово чини продају неуредном према § 501 грађ. поступка.“

По жалби туженог касациони суд (II одељење) одобрио је првостепено решење 8 августа 1902 године под № 5165.

Противу кога има бити оно упућење на парницу, о коме је реч у IV-том и V-ом одељку § 466. показује нам ова одлука касационог суда:

Панта М. из Узића, жалио се на продају непокретног имања Васе М. из Узића, коју је на дан 27. октобра 1901 год. вршио писар среза пожешког Никола Ђ., наводећи да је ова продаја неуредна с тога, што је за дуг Васин продата и његова земља.

Првостепени суд решењем својим упутио је тужиоца на парницу, противу извршиоца продаје и масе умр. Вукомана К. повериоца Васиног, да докаже својину продатог имања.

Ево разлога првостепеног решења:

„Пошто тужилац Панта није поднео никаквих доказа, да и он има права својине на продатом имању, то се он има упути на особену грађанску парницу противу извршиоца продаје Николе и повериоца масе пок. Вукадина К. из Ужица, те да тим путем докаже да има права својине § 466. грађ. суд. пост.“ — Но по жалби тужиоца, касациони суд (I одељ.) поништио је 12. новембра 1903. № 6720 решење првост. суда из ових разлога.

„Суд је поступио противно § 466. грађ. с. пост., кад је тужиоца упутио да противу извршиоца продаје води парницу за својину продате земље, јер у тој парници непосредног интереса никако не може имати извршилац продаје, већ само поверилац за чији је рачун продаја вршена и дужник, чији се дуг не имања наплатити има, и то први по томе, да би залогу своју одржао, а други, да би један имовински објекат свој сачувао и на исплату својих дугова употребио, и по томе, суд је у парницу имао да уведе само ова непосредно интересована лица, а никако извршиоца продаје, чије би интересовање у тој земљи било тек непосредно, и који најзад као страном лице у тим односима сопственичким, никаква доказа не може имати те да би се у парницу упустио могао.“

Сем тога, горње је решење и непотпуно, што није у њега унесена и последица за спор о уништају продаје, која услед упућења странака на парницу за својину земље, наступа, и на име, да се са спором о уредности продаје, до окончања цитања о својини застане.“

Кад се сусед потпише, — не може противно доказати.

По тужби Будимке удове Јакова Ђ. и Ивана Ж као старатеља масе умр. Јакова, противу Јована Р., кога штити Јованча А. због службености, првостеп. суд пресудом својом од 20 августа 1879 године

Бр. 14955 досудио је тужилац. страни тражену службеност, која се састоји у томе: да на плацу туженога има пешачки пролаз ради употребе њужника.

По незадовољству туженога апелац. суд пресудом својом од 18 јануара 1880 год. Бр. 2314 одбио је тужилачку страну од овога тражења из ових разлога:

Суд је погрешно, што је на основу признања заштитникова досудио тужилац. страни право службености на непокретноме имању, које је тужени купио од заштитника, а ево зашто:

Где постоје баштинске књиге, ту се увек код уписаног добра бележи сваки терет, који на томе имању лежи, па било то тражбина каквога повериоца или иначе ограничење права својине онога лица, на чије је име тако имање у баштинске књиге уписано. Ово се поред осталог чини и у интересу оних, који би куповином каквога добра хтели да постану господари истог; и заиста у приватно-правним одношајима ово је једна јака и нужна гаранција за купце; јер, купујући какво непокретно добро, не морају зепсти од преваре. То је тако, где постоје праве баштинске књиге. Но, пошто у нас нема још баштинских књига, то према највишем решењу од 13. јула 1850 год ВБр. 1197. (Збор. V. стр. 259.) до установе ових књига имају у нашој отаџбини судом потврђене тапије ону исту правну важност, коју према прописима у гл. 6. нашег грађан. законика имају баштинске књиге у односу на пренос имања. А што се тиче терета, који су на њему, томе служе као доказ интабулационе књиге код наших судова, но, разуме се ове књиге узимају као доказ само код оних имања која су задужена; јер тако су само уведена у интабулационе књиге, а не и сва непокретна имања, као што је то случај код баштинских књига, те по томе код незадужених имања, или иначе ограниченога права својине, не може ни бити примене § 301. нашег грађ. закон., који је написан за јавне баштинске књиге. И тако, кад при преносу каквога незадуженога имања нема баштинских књига, из којих би се купац могао уверити, има ли и каквих терета на имању, које би хтео да купи, онда купац има да се држи услова под којима какво имање купује, који услови морају бити у сведочењу о куповини и онда он — купац — није дужан да зна ни за какве терете, који би се доцније појавили, а њему не би били познати, нити би му могли бити познати.

У овоме овде случају Јованка продаје тужуноме непокретно имање и издаје на њ судом потврђену тапију 25. маја 1869 г. Бр. 10321. и у тој тапији нема ни помена о службености, која се овим спором тражи, а међутим на тој тапији потписани су безусловно као представници масе умр. Јакова, овога жена Будимка и старатељ Иван, пошто је маса Јаковљева по непокретном имању своје сусед проданоме имању Јованичном. Овај потпис на тапији они су дали према пропису о издавању тапије; јер се потпис суседа на тапији и тражи баш за то, да се не би преносом каквога имања захватало и кршило право трећег, те се после цорађали излишни, а по интерес грађана штетни спорови.

Па кад према наведеноме Будимка и Иван нису при потписивању тапије ништа приметили, нити условили право службености за масу Јаковљеву, онда баш и кад би се могло доказивати овде сведоцима противно садржини те тапије, опет тужилац. страна нема право на оно што тражи; јер она не само што је то своје право, ако га је имала, напустила већ шта више поступком својим учинила је те, да се тужени обмане и под теретом имање без икаквог ограничења купи; а овакав поступак тужилачке стране може јој бити према аналогiji § 537. грађ. закон. само од штете, а никако од користи.

Оно пак, што је Јованча, као продавац имања казао, да је на том имању заиста постојала службеност, која се онде тражи, не може према реченоме ништа користити тужилачкој страни, кад купац има тапију без икаквог ограничења, на шта је тужилачка страна потписом на исто пристала, те стога се ова од службености има одбити.

По жалби тужилачке стране, касациони суд одобрио је пресуду апелац. суда у III одељењу 13 октобра 1880 г. № 1797.

Код VI одељка имамо ову одлуку касационог суда:

Првостепени суд на тужбу Јанка и Мите браће II. осудио је Обрада кмета, што је потврдио тапију, по којој је Ђура П. продао имање Милошу М. и у потврђењу казао, да је кућа с плацем својина Ђурина док у овом имању, које је њихова очевина Ђура има трећи део а оне две трећине њихове су.

„Но, по жалби осуђенога Обрада касациони суд поништио је пресуду првост. суда 9 децембра 1881 г. № 4349 са ових разлога:

„Из поднете тапије у тужби види се, да је тужени као председник општинског суда исту потврдио и да је у потврђењу стављено: како је продата земља у присуству купца, продавца и комшија премерена, да том мером ником ништа заузето није, као и да је права сопственост продавца Ђуре. Ово је тужени учинио према распису попечитељства правосуђа од 11 јуна 1849 АБр. 2280 у вези са расписом министра правде од 2 новембра 1861 АБр. 5322 у којима је и прописано: »да надлежни кметови на лицу места, призвавши тамо дотична лица: продавца купца и суседе продајуће земље, извиде и увере се: да продавац само своју сопствену земљу продаје, и да он означивши границе продате земље у тапији, овим границама туђу земљу не захвата и на посетку, да земља, која се продаје, не стоји у процесу с ким; који, кад све кметови извиде, онда да тапију потврде, за доказ да су све преднаведено испитали.

Из оваког рада туженог као кмета, кад је овај испунио прописану форму о издавању тапије, не може се извести, да је одговоран за накнаду тужиоцима, што су продати и њихови делови са делом брата им Ђуре, јер он, као кмет, уверио се довољно о сопствености продатог имања преко суседа, као сведока, којих је дужност према наведеном распису, не само као

што суд погрешно узима, да се изјасне, да ли је што од њихове земље заузето тапијом, *но и да ли је то својина продавца*, јер кмету није познат друкчији начин, на који треба да се уверава о својини каквога имања.

Да су комшије — суседи — дужни да сведоче о својини при издавању тапије увиђа се из прописа §. 466 грађ. пост. за подобни случај прописаног: кад осуђени нема тапије, да се имање попише пред суседима и једним кметом, који ће се о томе саслушати и на протоколу потписати, да је то у оваким границама доиста имање само осуђеног. До кмета било би одговорности само онда, кад би се кривичним путем доказало, да је учинио злоупотребу у својој дужности, па да је тиме кога оштетио.

Кад дакле према показаном тужени као кмет, није омашио никакав закон, који га чини, по грађ. законнику одговорним за накнаду штете, већ је на против све учинио, што му закон у овој прилици налаже, онда од стране његове нема ни одговорности за какву награду.

Првостепени суд усвојио је ове приметбе и одбио је тужиоце од тражења.“

Кад осуђени да тапију, не мора се звати да присуствује попису по одлуци № 998 код § 505. (Види одлуку № 46 код § 477 грађ. поступка).

(НАСТАВИТЕ СЕ)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича
Преводи Љ. В. свршени правник

17

Интелигентни људи на робији.

Јесте били кад год у таквом положају, да сте морали погледати смрти у очи?

Онда ви знате да „време“ то је празна реч, да је појам о времену релативан, и да нема на свету часова, минута секунда.

Док се подигне и шклоцне ороз, — ви толико осетите, промислите, испитате, — колико не би осетили, смислили за читаву годину.

Година робије.... То — није 12 месеци у којима сваки 26. доноси вам плату. То нису четири сезоне, као за светске људе. Не 365 дана као за све. То су милијони минута, од којих су многе — свака дуже од вечности. И када се измени онај стих Лермонтова и место „на свету“ мете се „нас“, биће тачно:

„И све нас презире.“

Па зар је могуће не презирати све те „Иване“, „Храпе“, „Жигане“, „Асмодеје“, „Хаме.“ Презирати и бити с њим на равној ноzi.

Зато што је то „ваше друштво!“ Зато што напоредо с њим спавате на ногарима, заједно једете, радите, — с њима живот проводите!

Да је само бити на „равној ноzi!“

Не!

„Господина“ робијашница презире:
„Господина“ робијашница презире за његову слабост и ненавикнутост ка телесном раду:

— Какав је он радник у удружењу? Ми морамо за њега да радимо.

Над господином се робијашница руга, јер је он навикао да се уклања од блата.
— Не брајко! Запао си — онда трпи! Без либљења! Тако му је време!

„Господићу“ робијашница не верује:

— Издаће; да би се за писара увукао!
— „Господићу“ — робијашница нема горега ни презривијег назива.

И сад кад помислим на судбу интелегенције на робији — преда мном се промиче цео ред фигура као сенке:

Ево вам несретни скитница Сокољски. Болесан, епилептик, сломљен, измучен. Ја знам његову породицу, он је од добре куће, учио је на универзитету.

— Боже! Шта ја нисам чинио да се избавим тог проклетог назива, да сиђем, да нађем до њих. Да не осећам више лежећи на погарима, да се поред тебе боје да говоре, да те сматрају за издајницу, за човека готова на потказивање. Не! Ма какав неваљалац, ма какав — да се изразим на нашем робијашком језику — „Хам“, готов за грош да прода себе, друге, све — назива те „господином.“ И он је робијашници ближе но ти! Ах каквих, каквих жртава сам им је приносио. Ја пијем као и они. Играм карата ко и они. Мене поставили за писара, ја ради њих починио глупости да ја нећу никаквих повластица. Ја сам се удружио са њима у једном лупешком послу — у протурању лажних банкнота. Ја сам им помагао крити те банкноте. Ја сам их затрпао, када су ухватили, — никога нисам издао. Мени је у изгледу робија на много много година. И ипак сам ја — презрени међу презренима, ја сам — господин!

Ето Сокољски! Човек са тако бистрим и дубоким погледима. Ја сам с необичним задовољством говорио с њим цело јутро. Ја — а пита ја! — он сам је заборавио на свој робијашки гуњ...

Он воли и зна Достојевског. Ми смо говорили међу собом, колико је садања робијашница одмакла од „Мртвога дома“, препирали се, оба с пуно ватре.

Кад одједаред дође мени у посету надзорник насељења.

— Ну — де, браде, потрчи и кажи нека ми промене коње! — нареди он Сокољском.

— Разумем, ваше високоблагородије!

Ја сам био постиђен, понижен за њега. Био сам узбуђен.

— Зашто ви то тако чините? Та ви сте га затекли код мене. Он је — мој гост.

Надзорник ме погледа с чуђењем.

— Та маните се молим вас сентименталисања са тим угурсузима! Нек се мало растрчи, шта ће му од тога бити!

Када се Сокољски вратио, он је избегавао да ме погледа, а и ја њега.

Ех! осећао сам се неколико тренутака човек. А ја то не смем! Дошао сам к вама човеком, а одлазим...

— Сокољски...

— Ја се не срдим ни на кога. На вас? А шта сте ви ту криви? Зар сте ви то криви? Он је поступио веома благо, није изгудио. Тек боље да је други пут ме лупио по лицу, него сад што ме послао по коње. Достојевски, и „потрчи браде.“

Сокољски се повукао у се, као што се увлачи шкољка, када је непажљиво додирну грубе руке.

Ми смо били у добрим односима, он ми је много помагао односно података о робијашници, — но више у дуге искрене разговоре није се упуштао:

— Не треба! Ви ће те отићи, и мени ће још теже бити.

Ето Козирев несрећни младић са погледом утопљеника.

Он је свршио шест разреда гимназије. Сии је богатих родитеља. Његова породица су богати московски трговци.

У војсци за увреду нанету началнику страже, осуђен је на шест година и осам месеци.

Сада лежи у тамницу окованих, за неку превару... од неколико гроша.

То је тако симпатично лице. Ја га добро знам. Увек је готов да подели и последњи залагај са оним ко нема.

И породица га не заборавља. Шиљу му сразмерно доста.

И од једаред фалсификат за неколико гроша?!
(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ СТРАЊОГА СВЕТА

Заслужна награда. — Шеф сигурности енглеске престоничке полиције, чувени и на далеко познати Мелвиљ, примио је ономад у свечаној сали лондонске општинске куће, драгоцене знаке симпатије и захвалности, приликом свога стављања у пензију, после тридесет и једне године одличне службе.

Лорд-мер лондонски, предао је Мелвиљу, пред пуном општинском салом најотменијег света, писмену захвалницу, у којој је исписана Мелвиљева бриљантна чиновничка каријера, а нарочито његово истрајно, и пуно борбе, опирање против анархистичке пропаганде и анархиста, за које је Мелвиљ био прави божји бич.

Адресу ту потписали су готово сви чланови енглеског парламента и сви чланови дипломатског тела, који су акредитовани на енглеском двору.

Уз адресу лондонски лорд-мер предао је Мелвиљу том приликом и чек од 50.000 динара, а који је новац сакупљен добровољним прилозима измеђ самих потписника адресе.

Све ове знаке захвалности и пажње према себи и своје раду, — Мелвиљ је примио дубоко узбуђен и дирљивом скромношћу.

Мелвиљ, који је увек само радио и ћутао, и у овој прилици, кад је добио тако драгоцену награду за свој рад, — ћутао је опет, и то је нарочито тај свечани моменат правило још свечанијим.

И ми, и поред тога што смо далеко од Темзних обала и тог одличног и савесног полицијског чиновника, — ми му ипак шаљемо наше срдачне честитке на успесима што их је својим савесним трудом и радом задобио, желећи Мелвиљу, да се кроз дуги низ година мирно одмара на лаворикама, које је у животу својом службом побрао.

* * *

Овако се у уређеним државама цене радови људи, који посвећују свој живот заштити друштва против злочина и осталих порока, и који су, по схватању савршене криминално-антрополошке школе лекари друштва, онако исто као што су медиционари, лекари за физичке болести. А код нас??

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Суд општине заграбке, саставио је општински буџет за ову годину, и за изравнање расхода по истом, одобрен је од стране г. Министра финансија прирез општински 40% у суми од 1492.80 динара, који се има разрезати на 3732 дин. непосредног пореза.“

Прирез овај прорачунат је према прошло-годишњем непосредном порезу, а кад је ово дана довршен распоред пореза за ову годину, онда се видело, да је непосредни порез у овој години већи са 200 динара, те је сада, при састављању распореда за општински прирез настало питање: хоће ли се разрезати прирез 40% на сву суму непосредног пореза, колико сада по распореду износи, или ће се разрезати свега 1492.80, колики је расход предвиђен, јер ако би се разрезало 40% на сву суму непосредног пореза, коју показује распоред пореза за ову годину, онда, истина, не би се мењао проценат у 40%, који је одобрен од стране г. Министра, али би се мењала она сума од 1492.80, која је предвиђена као потребна за измирење расхода.

Моли се уредништво за потребно обавештење, јер је овакав случај сада у многим општинама у земљи.

— На ово питање одговарамо:

Како се несумњиво зна, да општине никад не наплате сав разрезани прирез, те су стално у дефициту, јер има сиромаша од којих се не може наплатити ни државни порез, па се уз расходовање овога расхода и општински прирез; како, даље, у току година бива разних промена у суми непосредног пореза повodom пореских ослобођења услед престанка радње и т. слично, то се не треба освртати на ону незнатну разлику, која се показала између распореда прошле и ове године, него разрезати прирез 40%, колико је и одредио г. Министар, на целу суму, коју показује распоред бр. 6 за ову годину.

Оваквим поступком не ће се повредити закон, јер се општина креће у границама овлашћења г. Министра финансија.

Ако би се догодило, да се у некој општини појави вишак поводом овога, ма да ће тога тешко бити, онда тај вишак има да се унесе у готовину општинску, и до године узме као

подлога буџета, те тако за идућу годину смањ проценат приреза.

II.

Члан 1. закона о накнади штете; учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари, гласи овако:

«Сваку штету, учињену злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем *необезбедених* ствари, као и крађом: стоке, земљоделских алата, хране (људске и сточне) воћа, живине, кошница и пољских ограда, и т. д.

Према овој редакцији овога члана изгледа, да општине могу бити одговорне за накнаду штете и у случајевима поништаја и крађе само онда, кад је то учињено према *необезбеденим* стварима, друкчије речено, према оним стварима, које нису обезбедене затвором, него су у пољу и незаграђеним просторима, и тако приступачне свакоме, а остављене са вером у моћ власти, да заштити имовинску безбедност.

Овако, међутим, не мисли наша средња власт, јер је онамад вратила један извештај о крађи жита, извршеног из затвореног амбара, који је у авији оштећеног, и наредила да се општина са њим измири за накнаду штете у смислу чл. 19. поменутог закона.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме, јер општина стоји у уверењу, да није дужна плаћати накнаду штете, кад је жито покрађено из затвореног амбара, дакле било затвором обезбедено и у близини оштећеног, те је и на њему самом лежала дужност да пази и чува своју имовину.

— На ово питање одговарамо:

Првобитни текст чл. 1. поменутога закона чинио је општину одговорном за накнаду штете, кад се кривац не ухвати, само у два случаја — кад је *злонамерна* паљевина или противзаконно поништај *необезбедених* ствари, оних, дакле које су по природи својој ван домаћаја сопственика и могућности његове личне одбране, као: воћњаци, усеви у пољу, виноград и т. слично, управо оне, које су остављене заштити општине, као прве државне власти за заштиту личне и имовне безбедности.

По томе законском тексту, одиста је реч *необезбедених* играла пресудну улогу о одговорности општинској за накнаду штете, кад год је реч о поништају, на исти значај има и сада.

Али кад је реч о крађи стоке, земљ. алата хране, воћа и т. д. онда овај услов *необезбедених*, нема никаква утицаја на ствар, јер се он за крађу и не претпоставља.

Кад год је учињена крађа оних ствари, које су побројане у чл. 1. поменутога закона, на било то из затворених или отворених зграда, биле ове у селу или ван овога, општина је одговорна за штету, кад год се кривац не пронађе.

III.

Иван Ивановић, из Разбуђа, ухваћен је у лову, без ловачке карте, 8. децембра пр. год., и пресудом од 10 истог месеца кажњен са 15 динара новчане казне, и како се није жалио, пресуда је постала извршном 14 истог месеца.

Како ову казну није хтео да плати, то је 25-ог истог месеца узета у попис једна његова вива, али због нагомиланости послова није продаја одређена све до 20 марта ове године.

Кад је после овога рока одређена продаја, Иван је дао акт, како је од 14. децембра про-

шле до 20. марта ове године, протекло више од три месеца, те је, тако, пресуда застарела, па је молио да се продаја не врши, јер се застарела пресуда не сме извршавати.

Због овога настаје питање: да ли је пресуда заштитна застарела до 20. марта, докле је одиста протекло три месеца од дана, када је она постала извршном, кад је 25 децембра узето имање у попис, од кога дана до 20 марта, као дана одређене продаје, није прошло три месеца — управо да ли је извршеним пописом прекинута застарелост пресуде или не?

Моли се уредништво за потребно обавештење.

— На ово питање одговарамо:

По члану 27. закона о лову, кривце за бесправно ловљење долазе у ред иступа, и по чл. 30. истог закона, застаревају за три месеца а за прекид застарелости важе одредбе кривичног закона, дакле §. 396. истог закона.

По § у, пак, 396, прекид застарелости *пресуда* може бити само у случају бегства кривчева из притвора и никако више.

Према томе, кад пресуда, о којој је реч, није извршена до 14. марта ове године, она се после не сме извршавати јер је застарела, и ако је имање узето у попис 25 децембра пр. год. те од тога дана до 20. марта ове год., као дана одређене продаје није протекло три месеца, јер попис не прекида застарелост пресуда.

IV.

Јованка жена Јована Павловића, из Себујна, при удаји својој однела је мужу извесне ствари покретне, као мираз, и то је брачним уговором утврђено.

Пошто се нису могли slagати у брачном животу, јер је Јован немилостиво тукао Јованку, она је побегла од њега и намерна је повећи брачну парницу, али је пре тога тражила да суд одузму од Јована све покретне ствари, које је она донела, као и све оне, које по природи својој кажују да су њене, и пр. женске хаљине, веш и т. д. јер је дознала, да Јован ове ствари отуђује.

Јован не да ове ствари и пориче суду право суђења, јер вели брак између њега и Јованке није разведен.

Моли се уредништво за обавештење: може ли суд да уђе у расправу ове ствари, кад брак није разведен, јер сем ове Јованкине тужбе стоје још две овакве?»

— На ово питање одговарамо:

Кад год неко тражи посредовање и помоћ власти, ова је дужна да је укаже.

Та дужност лежи и на општин. суду, нарочито што се он јавља и као судска и као управна власт.

Према томе, у свима случајевима кад се супрузи раздвајају пре коначног развода брака, па траже — нарочито то чине жене — своје ствари, које су донеле, општински суд има да одржи потребан поредак, држећи се при том одредаба, које говоре о уговорима брачним (глава XXVIII грађ. закона).

Он је дужан, да у тим приликама, дејствујући било као судска, било као управна власт, створи између завађених страна такав поредак, који ће омогућити, да се заштити право, имовина и ужитак и једнога и другог, и тако створи могућност, да без сукоба дочекају резултат оцене надлежних духовних власти.

Нарочито је то дужан суд да учини у случајевима, кад једна од завађених страна намерно упропашћује имовину друге стране, коју после не може да накнади.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Алекса Костић, бив. агепат осигуравајућег друштва Њу-Јорк, одговара код кварта терзијског за превару. Алекса је стар 48 год., раста је високог; дежмекаст, бркова кратких; пуних, седих, браду брија, косе кратко ошишане, ћелав на темену. Позивају се све полицијске власти, да Алексу живо потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 16.083.

Милисав Новаковић, из Трстенице, слуга Косте Петровића, из Дегурића, 23 о. м. украо је своје гази кола са два вола. Милисав има 19 год., раста је високог, примањаст је. Позивају се све полицијске власти да Милисаву потраже и нађеног спроведу начелнику среза ваљевског, с позивом на Бр. 4595. ЦБр. 18015.

Никола Андрејевић — Стевановић, из Трпаве, окр. моравског, осуђеник пожаревачког казног завода, побегао је 26 ов. м. са рада из Љубичева. Никола има 20 год., стаса је средњег, косе и образа смеђих, очију црних, крај левог ува има једну брадавицу. Позивају се све полицијске власти, да Николу најживље потраже и нађеног спроведу управи пожаревачког казног завода, с позивом на Бр. 1188.

Самуил Нисим Мандић, из Ниша, на варљив начин наплатио је вересију преко хиљаду динара Исака Нахмијаса, и по извршеном делу побегао. Позивају се све полицијске власти, да Самуила потраже и нађеног спроведу начелнику среском у Књажевац, с позивом на Бр. 7968. ЦБр. 17731.

Станко Атанасијевић, осуђеник управе београдског казног завода, побегао је 21 ов. м. са рада из топчидерске економије. Станко је родом из Ст. Србије, стар 38 год., стаса је средњег, косе црне, образа округлих, чела обична, обрва црних, очију црних, бркова црних. Позивају се све полицијске власти, да Станка најживље потраже и нађеног спроведу управи београдског казног завода с позивом на Бр. 2420. УБр. 17534.

Бојко Иванов — Аранђел Бојков и Стојан Ристов, из Старе Србије, извршили су 12 ов. мес. убиство са разбојништвом у селу Коњарима и побегли. Аранђел је стар 20—27 година, раста је малог, у лицу блед, очију жућкастих, брија се, бркова је малих жутих, косе кестењаве, говори тихо више женским гласом, у оделу је комитском; Стојан је раста малог, стар 30 год., у македонском оделу. Обојица су радила на железничкој прузи Младеновац—Аранђеловац. Позивају се све полицијске власти, да их најживље потраже и нађене спроведу начелнику среском у Аранђеловац, с позивом на Бр. 11208.

Велимир Васић, из Глоговаца, покућар Младена Младеновића, књижара у Крагујевцу, поћу између 11 и 12 ов. м., украо је и однео Ђури Петровићу књижарском помоћнику ове ствари: један пар одела, две беле кошуље, једну селачку кошуљу, чаране, капице и 4 пара чарапа од фула, — све у вредности 80

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

динара. Велимир има 19 год. стаса је високог, косе смеђе, очију плаветних, у лицу црн. Позивају се све полициске власти да Велимира живо потраже и нађеног спроведу начел. окр. крагујевач., с позивом на Бр. 7861. ЦБр. 18126.

Нунцио Наум, адвокат и Игњат Ломбардо, професор, из Италије, стављени су под кривичну истрагу, и у притвор, због злоупотребе државног новца којим су руковали. Нази-Наум-Нунцио, рођен је у Транави 1850 год., висок је 1.70 см., мршав, обрва и трепавица плавих и ретких, обрва растављених, очију малих, угасито кестењасте боје и врло живих носа дебела и дугачка, косе угасито-плаве, бркова плавих, дугачких ретких и четкастих; тамно-земљане боје лица; има меснату крвгу с десне стране носа; иде мало погнуто а кад говори ноздрве му се непрестано покрећу, њелав је по потиљку и челу, које је иначе велико.

Ломбардо је рођен у Трапани 1961. Висок је 1.70, крупан, јак, широких плећа, чела великог, маслинасте боје, косе глатке и са стране проседе, густих и повијених обрва, горњи канци су покривени и само се малим делом виде, дужица очију кестењаве је боје, носа права и правилна, великих ушњу које су у горњем делу врло дебеле. Има подваљак и дубљу рупицу испод доње усне; Раста је кратког и дебелог; лица је насмејаног и симпатичног.

Према наређењу Господина Министра Унутр. Дела, позивају се све полициске и општинске власти, да ове бегунце најживље у своме кругу потраже и нађене омах притворе, па о томе известе Управу Града Београда с позивом на Бр. 17833.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Фалсификатори лажног новца. Већ неколико пута до сада имали смо прилике да у нашем листу изнесемо, како по суседним крајевима Аустро-Угарске монархије постоје читаве дружине за протурање лажног српског и аустријског новца. Читаоци ће се без сумње сетити наших напомена о тешкоћама с којима су се власти сусретале приликом хватања ових дружина и успеха који су на овом послу досада постигнути.

Износени оваке ствари у нашем листу циљ нам је била да нашим лаковерном свету скрећемо пажњу на незгоде и непријатности којима се излажу ступајући у везу са овим «Трговцима» лажнога новца, а нашим и суседним властима на огромну и моралну и материјалну штету, коју фалсификатори наносе државама и њелим грађанима.

Ми са особитим задовољством констатујемо, да ово наше писање није било безуспешно.

Захваљујући енергичном раду београдске и вршачке полиције, којој на челу стоји вредни и енергични канетан г. Золтан пл. Секереш, у току ове, прошле и предпрошле године ухваћено је у Вршцу и Београду неколико дружина за фалсификовање и протурање лажног новца.

Највећа и најопаснија, вероватно и последња од ових дружина пала је вршачкој власти у шаке априла месеца ове године, и иста је била састављена из 19 чланова, међу којима су најважнији ови чије слике износио:

1. Сима Павловић, из Беле Цркве, до сада два пут осуђиван због прављења лажног новца.

2. Васа Берџан, варалница и кесарош из Ковина, један од најбољих алената за растурање лажног новца. У последње време само, растурио је око 70.000 лажних круна.

3. Милан Стојковић, машиниста из Ковина.

4. Драган Котарије, економ из Ковина, и

5. Мата Јон, каменорезац из Војводинаца, код кога су нађена два добро израђена клипета за српске новчанице од 10 дин. затим машина и потребна хартија.

Како су ове личности по мишљењу вршачке полиције имале веза и са многим личностима из пограничних места Србије, у циљу протурања фалсификата, то се скреће пажња свима полициским и општинским властима на изнете фотографије и лица, која су са похапшеним фалсификаторима стајала у ма каквим односима.

Престала потреба за тражење. У броју 17 «Полиц. Гласника» од 8 тек. месеца штампано је у рубрици «Потера» тражење Јеротија Шарчевића бив. председника општине ботуњске, који је решењем овогосредне власти од 19. пр. мес. Бр. 5827, био стављен под кривичну истрагу за дела из §§ 104. б. 113 и 147. крив. закона. Но како се Јеротије сам овогосредској власти пријавио и првост. суду спроведен, то је и престала потреба даљег трагања за Јеротијем, који се данас налази у потпуној слободи, пошто га је и првостеп. суд решењем својим као невинца ослободио.

Бр. 6092. Из канцеларије начелника среза крагујевачког 15. маја 1904 год. у Крагујевцу.